ANEKΔOTON
EX
PETRONII ARBITRI
SATIRICO,
FRAGMENTVM.

PRÆFIXO IVDICIO
de Styli ratione ipſius.

ἤθους δικαίου φαῦλος οὐ ψαύει λόγος. *Eurip.*

BIBLIOTECA NAZIONALE DI NAPOLI

LVTETIÆ PARISIORVM,
Typis EDMVNDI MARTINI, viâ Iacobæâ, ſub Sole aureo.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

M. DC. LXIV.
CVM PRIVILEGIO REGIS.

IO. CAII TILEBOMENI, de Tragurienſi Fragmento Petronij IVDICIVM

AD TYPOGRAPHVM.

DI boni! vir amiciſſime, quam delinitum is apte, quam bene permulſum Animos eorum quibus adhuc cordi ſunt Romanæ Muſæ venuſtiores; terſa de more, quam paras, Editione nouorum-veterum quantivis pretij, Fragmentorum Petronij, quæ Tragurij reperta ſunt nuper in rara & ad inuidiam vſque felici Librorum inibi Supellectile Cipicorum illuſtrium. Quid enim felicem non appellem illam, quæ talem, vt ita di-

cam, aſpergit aquam in dies deficientibus ac ſenſim pereuntibus Literis amœnioribus: vnde vires ipſæ nonnullas valeant reſumere? Nec poteras certe Vir optime, quidquam iucundius, vel gratius adornare ſapientibus ac patricij guſtus hominibus, quam reticentia ſepultam huc vſque ſecretioris Hiſtoriæ portiunculam illam, in apricum proferre: & ſpurcæ Neronis aulæ flagitia, quæ ſub exoletorum fœminarumque perſonis, perurbane in Scenam traduxit ac vna perſtrinxit Petronius; omnium oculis & odio ſubiicere. Vbi ſubit abominari maxime facinus indignum prorſus illorum hominum qui deſideratiſſimi, iure merito Satirici Caij Petronij; Arbitri inquam, illius ſui nequitiarum Principis, integrum corpus celant ac poſteris inuident. Macte igitur hac noua virtute, Vir ornatiſſime, pergeque tuis alacriter typis beare hanc ipſam, quam per amicos illuſtres fauſtis auibus, ex Italia es nactus; mellitiſſi-

mam partem Comœdiæ hujus (ita vocat hoc opus Policraticus Ioannis Sariſberienſis, cui æque ac Ciceroni Terentius, familiaris fuiſſe videtur Petronius.) Nec vero, an illa ſit pellepidi, vt erat prorſus, ingenij Arbitri noſtri genuina proles, vllus dubito: cum id ſatis ſuperque conficiant & probent, tum conſtans ac nihil turbata narrationis ſeries eiuſce literariæ Auctionis; cuius interuentu, cupientiſſimo ſane, vulgatorum iampridem Petronij Fragmentorum hiatus & lacunas expleri: peregrina, quæ irrepſerant, verba, migrare: contraque propria in eorum locum redire ac poſtliminij quaſi iure, plane mireris reuertere: Tum etiam ſuauis ac nulli cum illa communis, nitor & concinnitas orationis: vt alia prætercam Argumenta, non minoris addicenda. Sed obiiciet quis forte, multa notari in illa, quæ vix audiant latine: multas voces inſolitas ac ita obſcuras, vt vel ipſi Oedipo negotium faceſſerent:

adeovt tam purum, tam nitidum tamque politum Scriptorem minus redoleant. Cedam equidem: Sed ille quoque concedat neceſſe eſt (ſi quid illi ſaporis ac ſolertiæ bonis in Literis) Petroniani ſermonis leporem, gratiam atque venuſtatem, hæc inter, micare, & vt ſtellas inter Luna minores, clarius refulgere. vt iſthæc proinde, aut male-nitenti, vel deficienti αὐτογράφῳ: aut Amanuenſi non ſatis perito imputari debeant. Neque mehercule hæc imprudens dico; cum nouerim probe, id infortunij genus accidiſſe huic ipſi Petronio, cum primum Venetiis, anno milleſimo vndequingenteſimo, prælo commiſſum eſt atque publicatum Satiricum illius

lacerum crudeliter ora,
ora manuſque ambas, populataque tempora raptis
auribus, & truncas inhoneſto vulnere nares.

Verumenimuero bono. politiorum Lite-

rarum Fato, tempore ex illo pæne nullus, cui paulo blandius arriſerint ipſæ Muſæ; non anniſus eſt ei ferre ſuppetias ac medicinam facere. imprimiſque Hermanus Buſchius, inde Ioannes Alexander Braſſicanus: ac ita deinceps, ordine Commentationis cuiuſque, Ioannes Auratus: Henricus Memmius: Alphonſus Delbenius: Claudius Puteanus: Ioannes Sambucus, Pannonius ille doctiſsimus, qui M S. Codicis longe amplioris meliorisque quam qui tum editi erant, opera; Petronium in multis perfectiorem, & paginis etiam ſolidis auctiorem reddidit Antuerpiæ centum abhinc annis minus vno. Ioannes Tornæſius, qui ſuam editionem Lugduni, paulo poſt inſtruxit, ſane præſtabilem. Henricus Stephanus: Petrus Daniel, qui ſub Pierij Aureliani nomine, eruditiſsimas ſuas in Petronium Notas in vulgus exire, ſi vixiſſet, conſtituerat. Pithœus vterque: Mamertus Patiſſonius, qui præter va-

*rietatem Lectionum, quas elegantibus qui-
dem Formis, cum ipſo Petronio Lute-
tiæ chartis illeuit perpulchris anno* M.
D. LXXVII. *Aliam inſuper tam magis
nitentem quam eſſe poteſt, locupletio-
remque Authoris illius, editionem per-
fecit ibidem, annos poſt decem, Ioannes
Paſſeratius, cuius Exemplar & id ſuf-
fertum manu propria lectionibus variis
notiſque innumeris: quin & felici-
bus coniecturis ditatum ac illuſtratum
aſſeruat Pariſiis I. Iacobus Mentelius,
Vir Nobilis. Michaël Gaſpar Lundor-
pius, qui* ὁμολογούμενα *de Petronio præ-
clara collegit, falſo Erhardi nomine
alias edita. Germanus Coladonius: Ia-
nus Douſa Pater, in quo perfecta ſemper
eruditio certauit cum ingenij pulchri-
tudine: quique inter cætera de Petro-
nio Arbitro, hoc etiam eſt promeritus,
vt inſignia duo loca ipſius: alterum
de ductili vitro, alterum de cœna Tri-
malcionis; quæ ſibi quondam aſſumpſerat
Ioan-*

Ioannes ille Sariſberienſis, in Satirici ordinem authoris ejuſdem, primus ipſe redegerit. Petrus Guirandus: Ioannes Ricardus: Gulielmus Dupeyratius: Claudius Binetus: Ianus Douſa, Filius: Conradus Rittershuſius: Iacobus Bongarſius: Ioannes a Wouueren, & ille quid vtique non præſtitit? quos pluteos non excuſſit, vt Petronium noua luce ſuffunderet? Gaſper Scioppius: Georgius Erhardus: Ioſephus Antonius Gonſalius a Salas, qui ſuis in Petronium Commentis, iiſque ſelectis Iuppiter! & amuſſitatis exacte, curauit addi Sirenem latinam, ſeu puriſſimarum vocum illius quaſi Promptuarium, nulli ni fallor, qui romane loquendi amat veneres, non valde gratum, ac propemodum neceſſarium. Ioannes Burdelotius: qui Commentario illoque breui ac mire diſerto atque accurato, eundem enucleauit. Renatus Morellus: Ioannes Petrus Lotichius, qui Notis ad Petronij

verba, ἰατροφυσικὰ ζητήματα præmiſit, curioſa omni doctrina referta, atque ad miraculum erudita: Thomas de Iudicibus: Aliique, adeo ſunt multi, vt enumerando vix ſuſtineas. Qui omnes inuicem fecêre Animaduerſionibus & Collectaneis, Caſtigationibus & Schediaſmatis, Racemationibus & Scholiis, Obſeruationibus & Symbolis, Excurſibus & Coniectaneis, Notulis, Diſſertationibus ac Spicilegiis: vt quem quondam turpi vbique ſcatentem ſtribiligine, mutilum, deformem dederat vetus editio, Venetiis: vel ex ipſa poſtmodum, Calderiana, Pariſiis: emaculatum nunc tandem, ac tantum non reſtitutum feliciter habeamus. Quod certe cum tuo, Vir eximie, nouo hocce Fragmento, quod e vetuſtiſſimo (ne quid fraudis in eo ſubeſſe quis putet) ſimul & integerrimo Mureti Codice Manuſcripto, cuius meminit Petrus Daniel in Notis, deſcribi fortean ſibi olim curauerat Venetiis, dum Doctis quibuſque per-

charus Iuvenis hîc commoraretur Muretus, Hector Cepio ſeu Cipicus, ciuis Tragurianus, vir apud ſuos magnificus, & optimarum Artium gloriâ laudatiſsimus; ſimiliter actum iri, mihi facile perſuadeo, ſtatim atque fecundo artis tuæ munere dimiſeris, publicaueris; illiuſque ſalutem τῶν ἰάτρων χαριέντεσι *appoſitè commendaueris. Sed interim, Vale.*

Ethnicorum veterum Libri, qui res laſciuas ſeu obſcœnas tractant, narrant aut docent: propter ſermonis elegantiam & proprietatem, Viris ad legendum; non Pueris ad interpretandum, permittuntur. Concil. Trident. ad Regulam VII. Indicis libb. prohibitor.

PRÆFATIO EDITIONI PATAVINÆ anni 1664. præfixa.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

MARINVS *Statileus Tragurienſis, vir diligens, & eruditus, cum olim poſt abſolutum Iuriſprudentiæ ſtudium Patauio reuerſus in patriam, offendiſſet in Bibliotheca Nicolai Cippici amici omnibus officiis coniunctiſibi, antiquum volumen, in eoque vna cum carminibus Horatij vulgaris exempli, Satyricon Petronij Arbitri; in quo præter ea, quæ de opere huius auctoris circumferuntur, plurima notaſſet noua, neque in impreſſis legi ſolita, deliberare apud ſe cœpit de ſcripto publicæ litteratorum delectationi non inuidendo, cum præter antiquitatem codicis, ad pretium inuenti conferre plurimum videretur, quod liber Hectori quondam Cippico poſſeſſus putabatur, huius Nicolai abauo, viro longe doctiſſimo, magnaque inter ſuos auctoritatis, & famæ, quemque tradunt literis & optimarum artium gloria proximum floruiſſe Coriolano Cippico conſobrino ſuo ſcriptori elegantis hiſtoriæ De bello Aſiatico, quod Veneti cum Mahomete Secundo Turcarum Principe geſſere Petri Mocenici ductu; cuius quidem ſcriptoris honorifica mentio extat apud Palladium Fuſcum in opuſculo De ſitu oræ Illyrici, & apud M. Antonium Sabellicum De antiquæ linguæ reparatione: cumque idcirco ſatis cauſæ habere ſe crederet, ne,*

quod inuenerat contemnendum putaret, cum doctioribus quibuſque ſuum conſilium, primo in patria, deinde Venetiis, ac Pataui communicauit; ſed inprimis cum Ioanne Rhodio profundæ eruditionis, & ſolidi iudicij viro. Et quia res viſa omnibus eſt magni inprimis momenti, propter ſingulare auctoris de puritate, & elegantia linguæ Latinæ meritum, cuius germanum hunc partum vt crederet, multis, atque indubiis argumentis adducebatur: deſtinauit commodiori meditationi curam vulgandi ſcripti notiſque, & caſtigationibus illuſtrandi; ſed quoniam ſuum propoſitum aliis occupationibus diſtentus exequi differebat, cruciabatque ea mora multorum doctorum hominum commotos expectatione animos Venetus ad Summum Pontificem Orator ſuum ei rei ſtudium, auctoritatemque commodauit: quamuis enim grauiſſimis vrgeatur negotiis, intentaque, & aſſidua mentis agitatione opus habeat, vt ſuo ampliſſimo muneri, ea, quam omnes in eo admirantur prudentia, conſilio, dexteritate reſpondeat; ſtudia tamen optimarum artium, pulcherrimum ſapienti viro moleſtis a curis laxamentum exiſtimat: vtque eſt amantiſſimus literarum, reique literariæ promouendæ maxime cupidus, egit cum Statileo vehementer, vt ſaltem exemplum eius partis libri, qua Petronius hic Tragurienſis ab exemplaribus vulgatis diuerſus eſt, Romam ad ſe mitteret; quod non tarde, nec operoſe obtinuit.

Itaque tanti Legati beneficio doctiſſimi cuiuſque in vrbe cenſuræ ſubiectus liber, opinionem ſui, quam e Dalmatia, Venetiiſque ac Patauio attule-

rat, facile retinere eſt viſus. Primo, quia antiquitas ſcripturæ ducentorum amplius annorum (quam illi nemo non tribuit) omni illum ſuſpicione ſuppoſitionis liberat, quod ei ſeculo non adhuc adeo ſubtiliter ſaperent ſermonis Romani lautitiæ, vt huius auctoris non alia re, quam elegantia commendati, famam, ac nomen tam anxie ac laborioſe aſſuere voluerint lucubrationibus ſuis eruditi viri: Deinde, quod lacunæ pleræque, & hiatus, quibus laborant vulgati codices, egregie per hæc ſcripta explentur, & complanantur, & ſicubi in ipſis lacunis verba aliqua pauca, nec integræ ſententiæ extant, hoc ſupplemento ſuis locis aptata, & ſuo ſenſui reſtituta leguntur; idemque accidit de narratione caſus infelicis illius vitreorum vaſorum artificis, quam a Ioanne Sariſberienſi accepimus Petronianam eſſe: cuiuſmodi etiam eſt eodem auctore porcus Trimalcionis aliis animalibus, atque eſcis grauidus, qui in hoc fragmento lepidiſſime deſcribitur. Accedit res omnium grauiſſima, ſtilus non abhorrens a Petronij charactere: Verum quia hoc ipſum nequaquam perpetuum eſt, nec paucæ dictiones occurrunt inſolentes Romanis auribus, ac ſe nentiæ etiam quædam non vſquequaque Petroniani ſaporis, non nemo eſt qui dubitat, ne id accidat ſcripturæ vitio non ex omni parte germanæ: aliis librariorum culpa eſſe videtur, qui exſcribendo alia ex aliis exemplaria errores erroribus accumularint, notaſque fortaſſe in margine librorum inuentas auctoris verbis immiſcuerint. Nobis rem in medio ponere conſilium eſt, & iudicio

legentium integram relinquere: itaque fragmentum ipſum Statilei eius inuentoris manu diligenter a ſuo veteri exemplari deſcriptum, nudum, & quale ab eodem impetratum accepimus, correctis dumtaxat nonnullis grauioribus orthographiæ mendis, publici iuris facere decreuimus; quo materia præbeatur decoris ingeniis, & huiuſmodi linguæ Latinæ munditiarum intelligentibus, in hoc ſe puluere exercendi, ſcriptoremque omnium lepidiſſimum hac etiam ſui parte a temporis iniuriis vindicandi. Accipe igitur, humaniſſime Lector, hunc noſtrum, qualiſcunque eſt, laborem, & conatum promouendi pro virili parte Latinas literas boni conſule; operiſque elegantiſſimi integritati, quantum licuit, conſultum eſſe pro tuo erga bonas artes ſtudio gratulare.

DOMINICVS CONTARENO Dei gratia Dux Venet. &c. Nobilibus, & Sapientibus Viris Michaëli Mauroceno de ſuo mandato Poteſtati, & Simeoni Contareno Capitaneo Paduæ, fidelibus dilectis ſalutem, & dilectionis affectum. Significamus vobis hodie in Conſilio noſtro Rogatorum captam fuiſſe partem tenoris infraſcripti: Videlicet, *Che per effetto di gratia ſia conceſſo Priuileggio a Paulo Frambotti Libraro, e Stampatore di Padoua, che altri, che lui per dieci anni non poſſa ſtampar il nuouo Fragmento delle opere di Petronio Arbitro, ritrouato a Traù ò ſtampato tenere, ò vendere in pena della perdita di tutti gl'eſſemplari, e di D. 500 come conſigliano li Reſſormatori del Studio di Padoua nelle riſpoſte lette, douendo maſſime ſoccombere a molti diſpendij nella ſtampa dello ſteſſo Libro.*

Dat. in noſtro Duc. Pal. die 1. Dec. Indict. 2. 1663.

ISEPPO CAVANIS *Segr.*

ANEKΔOTON
EX
PETRONII ARBITRI SATYRICO FRAGMENTVM.

VENERAT iam tertius dies, id eſt expectatio liberæ cœnæ. Sed tot vulneribus confoſſis, fuga magis placebat, quam quies. Itaque, cum mœſti deliberaremus, quonam genere præſentem euitaremus procellam, vnus ſeruus Agamemnonis interpellauit trepidantes: &, Quid vos, inquit, neſcitis hodie apud quem fiat? Trimalcio lautiſſimus homo, horologium in triclinio, &

buccinatorem habet ſubornatum; vt ſubinde ſciat, quantum de vita perdiderit. Amicum ergo, diligenter obliti omnium malorum, & Gytona libentiſſime ſeruile officium tuentem vſque hoc, iubemus in balneo ſequi. Nos interim veſtiti errare cœpimus, imo iocari magis, & circulis ludentem accedere; cum ſubito videmus ſenem caluum tunica veſtitum ruſſea, inter pueros capillatos ludentem pila. Nec tam pueri nos, quamquam erat operæ precium, ad ſpectaculum duxerant, quam ipſe pater familiæ, qui ſoleatus pila praſina exercebatur; nec amplius eam repetebat, quæ terram contigerat, ſed follem plenum habebat ſeruus, ſufficiebatque ludentibus. Notauimus, etiam res nouas: Nam duo ſpadones in diuerſa parte circuli ſtabant, quorum alter matellam tenebat argenteam, alter numerabat pilas, non quidem eas, quæ inter manus luſu expellente vibrabant; ſed eas, quæ in terram decidebant. Cum has ergo miramur lautitias, accurrit Menelaus, &, Hic eſt, inquit, apud quem cubitum ponitis; & quid iam principium cœnæ videtis? Et iam non loquebatur Menelaus, cum Trimalcio digitos con-

crepuit ; ad quod ſignum matellam ſpado ludenti ſubiecit. Exonerata ille veſica , aquam popoſcit ad manus ; digitoſque aſperſos paululum , in capite pueri terſit. Longum erat ſingula excipere. Itaque intrauimus balneum , & ſudore calfacti momento temporis ad frigidam eximus. Iam Trimalcio vnguento perfuſus tergebatur , non linteis ; ſed palliis ex lana molliſſima factis. Tres interim iatraliptæ in conſpectu eius falernum potabant ; & cum plurimum rixantes effunderent, Trimalcio hoc ſuum propinaſſe dicebat. Hinc , inuolutus , coccina gauſapa , lecticæ impoſitus eſt , præcedentibus phaleratis curſoribus quatuor , & Chiramaxio , in quo deliciæ eius vehebantur , puer vetulus , lippus , domino Trimalcione deformior. Cum ergo afferretur , ad caput eius cum minimis ſymphoniacis tibiis acceſſit ; & tamquam in aurem aliquid ſecreto diceret , toto itinere cantauit. Sequimur nos admiratione iam ſaturi , & cum Agamemnone ad ianuam peruenimus , in cuius poſte libellus erat , cum hac inſcriptione fixus. QVISQVIS SERVVS SINE DOMINICO IVSSV FORAS EXIERIT , ACCIPIET

plagas centvm. In aditu autem ipſo ſtabat oſtiarius praſinatus, ceraſino ſuccinctus cingulo, atque in argentea piſum purgabat. Super limen autem cauea pendebat aurea, in qua pica varia intrantes ſalutabat. Ceterum ego dum omnia ſtupeo, pene reſupinatus crura mea fregi. Ad ſiniſtram enim intrantibus, non longe ab oſtiarij cella, canis ingens catena vinctus in pariete erat pictus, ſuperque quadrata littera ſcriptum (Cave Canem). Et collegæ mei quidem riſerunt; ego autem collecto ſpiritu, non deſtiti totum parietem perſequi. Erat autem venalitium titulis pictum, & ipſe Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Mineruaque ducente Romam intrabat. Hinc quemadmodum ratiocinari didiciſſet, deinque diſpenſator factus eſſet, omnia diligenter curioſus pictor, cum inſcriptione reddiderat: In deficiente vero iam porticu, leuatum mento in tribunal excelſum Mercurius rapiebat. Præſto erat Fortuna, cornu abundanti copioſa, & tres Parcæ aurea penſa torquentes. Notaui etiam in porticu Gregem curſorum cum magiſtro ſe exercentem. Præterea grande armarium

in angulo vidi, in cuius ædicula erant Lares argentei poſiti, Venerisque ſignum marmoreum, [poſitum] & pixis aurea non puſilla, in qua barbam ipſius conditam eſſe dicebant. Interrogare ergo Atrienſem cœpi, quas in medio picturas haberent. Iliada, & Odyſſeam, inquit, ac lenatis gladiatorium munus non licebat multatiam conſiderare. Nos, iam ad triclinium perueneramus, in cuius parte prima procurator rationes accipiebat: & quod præcipue miratus ſum, in poſtibus triclinij faſces erant cum ſecuribus fixi, quorum imam partem quaſi embulum nauis æneum finiebat, in quo erat ſcriptum: CN. POMPEIO TRIMALCIONI SE VIRO AVGVSTALI CINNAMVS DISPENSATOR. Sub eodem titulo, & lucerna bilychnis de camera pendebat, & duæ tabulæ in vtroque poſte defixæ; quarum altera, ſi bene memini, hoc habebat inſcriptum: III. ET PRIDIE KALENDAS IANVARIAS CN. NOSTER FORAS COENAT. altera Lunæ curſum, ſtellarumque ſeptem imagines pictas, & qui dies boni, quique incommodi eſſent, diſtinguente bulla notabantur. His repleti voluptatibus, cum conaremur in tri-

clinium intrare, exclamauit vnus ex pueris, qui ſuper hoc officium erat poſitus: Dextro pede. Sine dubio pauliſper trepidauimus, ne contra præceptum aliquis noſtrum, limen tranſiret. Ceterum, vt pariter mouimus dextros greſſus, ſeruus diſpoliatus nobis procubuit ad pedes, ac rogare cœpit, vt ſe pœnæ eriperemus; nec magnum eſſe peccatum ſuum, propter quod periclitaretur. Subducta enim ſibi veſtimenta diſpenſatoris in balneo, quæ vix fuiſſent decem ſeſtertiorum. Retulimus ergo dextros pedes, diſpenſatoremque in precario aureos numerantem deprecati ſumus, vt ſeruo remitteret pœnam. Superbus ille ſuſtulit vultum, &, Non tam iactura me mouet, inquit, quam negligentia nequiſſimi ſerui. Veſtimenta mea cubitoria perdidit, quæ mihi natali meo cliens quidam donauerat, Tyria ſine dubio, ſed iam ſemel lota. Quicquid ergo eſt dono vobis. Obligati tam grandi beneficio cum intraſſemus triclinium, occurrit nobis ille idem ſeruus, pro quo rogaueramus, & ſtupentibus ſpiſſiſſima baſia impegit, gratias agens humanitati noſtræ, Ad ſummam, ſtatim ſcietis, ait, cui dederitis benefi-

cium. vinum dominicum miniſtratoris gratia eſt. Tandem ergo diſcubuimus, pueris Alexandrinis aquam in manus niuatam infundentibus, aliiſque inſequentibus ad pedes, ac paronychia cum ingenti ſubtilitate tollentibus. Ac ne in hoc quidem tam moleſto tacebant officio, ſed obiter cantabant. Ego experiri volui, an tota familia cantaret. Itaque potionem popoſci: paratiſſimus puer, non minus me acido cantico excepit, & quiſquis aliquid rogatus erat, vt daret: Pantomimorum non patris familiæ, triclinium crederes. Allata eſt tum guſtatio valde lauta. Nam iam omnes diſcubuerant præter vnum Trimalcionem, cui locus nouo more primus ſeruabatur. Ceterum in promulſidari aſellus erat Corinthius cum biſaccio poſitus, qui habebat oliuas in altera parte albas, in altera nigras. Tegebant aſellum duæ lances, in quarum marginibus nomen Trimalcionis inſcriptum erat, & argenti pondus. Ponticuli etiam ferruminati ſuſtinebant glires melle, ac papauere ſparſos. fuerunt & tomacula feruentia ſupra craticulam argenteam poſita; & infra craticulam, Syriaca pruna cum granis punici mali.

In his eramus lautitiis, cum ipſe Trimalcio ad ſymphoniam allatus eſt, poſituſque inter ceruicalia munitiſſima expreſſit imprudentibus riſum. Pallio enim coccineo adraſum excluſerat caput, circaque oneratas veſte ceruices laticlauiam immiſerat mappam, fimbriis hinc atque illinc pendentibus: habebat etiam in minimo digito ſiniſtræ manus anulum grandem ſubauratum, extremo vero articulo digiti ſequentis minorem, vt mihi videbatur, totum aureum, ſed plane ferreis veluti ſtellis ferruminatum. Et ne has tantum oſtenderet diuitias, dextrum nudauit lacertum armilla aurea cultum, & eboreo circulo lamina ſplendente connexum. Vt deinde pinna argentea dentes perfodit, Amici, inquit, nondum mihi ſuaue erat in triclinium, abſens more, vobis venire, ſed ne diutius abſentiuus eſſem, voluptatem mihi negaui. Permittis tamen finiri luſum. Sequebatur puer cum tabula terebintina, & cryſtallinis teſſeris, notauique rem omnium delicatiſſimam. Pro calculis enim albis, ac nigris aureos, argenteoſque habebat denarios. Interim dum ille omnium textorum dicta inter luſum conſumit, guſtan-

tibus adhuc nobis repoſitorium allatum eſt cum corbe, in quo gallina erat lignea patentibus in orbem alis, quales, quæ incubant oua. Acceſſere continuo duo ſerui, & ſymphonia ſtrepente ſcrutari paleam cœperunt, erutaque ſubinde pauonina oua, diuiſere conuiuis. Conuertit ad hanc ſcenam Trimalcio vultum: &, Amici, ait, pauonis oua gallinæ iuſſi ſupponi, & mehercules timeo ne iam concepta ſint; tentemus tamen, ſi adhuc ſorbilia ſunt Accipimus nos cochlearia non minus ſelibras pendentia, ouaque ex farina pingui figurata pertundimus. Ego quidem pæne proieci partem meam: nam videbatur iam in pullum coiſſe. Deinde vt audiui veterem conuiuam, Hic neſcio quid boni debet eſſe, perſecutus putamen manu, pinguiſſimam ficedulam inueni piperato vitello circundatam. Iam Trimalcio eadem omnia luſu intermiſſo popoſcerat, feceratque poteſtatem clara voce, ſi quis noſtrum iterum vellet mulſum ſumere, cum ſubito ſignum ſymphonia datur, & guſtatoria pariter à Choro cantante rapiuntur. Ceterum inter tumultum, cum forte parapſis excidiſſet, & puer iacentem ſuſtuliſſet, animaduer-

tit Trimalcio, colaphiſque obiurgare puerum, ac proiicere prorſus parapſidem iuſſit. Inſecutus eſt lecticarius argentumque inter reliqua purgamenta ſcopis cœpit verrere. Subinde intrauerunt duo Æthiopes capillati, cum puſillis vtribus, quales ſolent eſſe, qui arenam in amphitheatro ſpargunt, vinumque dedere in manus, aquam enim nemo porrexit. Laudatus propter elegantias dominus, Equum, inquit, Mars amat: itaque iuſſit ſuam cuique menſam aſſignari. obiter & fœdiſſimi ſerui minorem nobis æſtum in frequentia ſua faciunt. Statim allatæ ſunt amphoræ vitreæ diligenter gypſatæ, quarum in ceruicibus pittacia erant affixa, cum hoc titulo: FALERNVM OPIMIANVM ANNORVM CENTVM. Dum titulos perlegimus, comploſit Trimalcio manus, & He heu, inquit, ergo diutius viuit vinum, quam homuncio! Quare tangomenas faciamus; vita vinum eſt: Verum Opimianum præſto; heri non tam bonum poſui, & multo honeſtiores cœnabant. Potantibus ergo, & accuratiſſime nobis lautitias mirantibus, laruam argenteam attulit ſeruus ſic aptatam, vt articuli eius vertebræque laxatæ in om-

nem partem verterentur. Hanc cum ſuper menſam ſemel, iterumque abieciſſet & catenatio mobilis aliquot figuras exprimeret, Trimalcio adiecit

He heu nos miſeros, quam totus homuncio nil eſt!
Sic erimus cuncti, poſtquam nos auferet Orcus:
Ergo viuamus, dum licet eſſe bene. Laudationem ferculum eſt inſecutum, plane non pro expectatione magnum, nouitas tamen omnium conuertit oculos, Rotundum enim repoſitorium duodecim habebat ſigna in orbe diſpoſita, ſuperque proprium conuenientemque, materiæ ſtructor impoſuerat cibum: ſuper Arietem, cicer arietinum: ſuper Taurum, bubulæ fruſtum: ſuper Geminos, teſticulos ac renes: ſuper Cancrum, coronam: ſuper Leonem, ficum africanum: ſuper Virginem, ſteriliculam: ſuper Libram, ſtateram, in cuius altera parte ſcriblita erat, in altera placenta: ſuper Scorpionem, piſciculum marinum: ſuper Sagittarium, oclopetam: ſuper Capricornum, in quo cornua erant, locuſtam marinam: ſuper Aquarium, anſerem: ſuper Piſces, duos mullos. In medio autem ceſpes cum

herbis exciſus fauum ſuſtinebat. Circumferebat Ægyptius puer clibano argenteo panem, atque ipſe etiam teterrima voce de Laſerpicario mimo canticum extorſit. Nos vt triſtiores ad tam viles acceſſimus cibos, Suadeo, inquit Trimalcio, cœnemus; hoc eſt ius cœnæ. Hæc vt dixit, ad ſymphoniam quatuor tripudiantes percurrerunt, ſuperioremque partem repoſitorij abſtulerunt. quo facto videmus infra, ſcilicet in altero ferculo, altilia & ſumina, leporemque in medio pinnis ſubornatum, vt Pegaſus videretur. Notauimus, etiam circa angulos repoſitorij Marſyas quatuor, ex quorum vtriculis garum piperatum currebat ſuper piſces, qui in Euripo natabant. Damus omnes plauſum à familia incœptum, & res electiſſimas ridentes aggredimur. Non minus & Trimalcio eiuſmodi methodio lætus, Carpe, inquit. Proceſſit ſtatim ſciſſor, & ad ſymphoniam geſticulatus ita lacerauit obſonium, vt putares quidem Darium, hydraule cantante pugnare. Ingerebat nihilominus Trimalcio, lentiſſima voce: Carpe, Carpe. Ego ſuſpicatus, aliquam vrbanitatem ad totiens iteratam vocem pertinere; non eru-

bui eum qui ſupra me accumbebat, hoc ipſum interrogare. At ille, qui ſæpius eiuſmodi ludos ſpectauerat, Vides illum, inquit, qui obſonium carpit, Carpus vocatur. Ita quotieſcumque dicit: Carpe, eodem verbo, & vocat, & imperat. Non potui amplius quicquam guſtare: ſed conuerſus ad eum, vt quamplurima exciperem, longe arceſſere fabulas cœpi, ſciſcitarique quæ eſſet illa mulier, quæ huc, atque illuc diſcurreret. Vxor, inquit, Trimalcionis. Fortunata appellatur, quæ numos modio metitur. Et modo, modo quid fuit? Ignoſcet mihi Genius tuus, noluiſſes de manu illius panem accipere. Nunc nec quid, nec quare, in cælum abiit, & Trimalcionis topanta eſt. Ad ſummam, mero meridie ſi dixerit illi tenebras eſſe, credet. Ipſe neſcit quid habeat, adeo ſaplutus eſt. Sed hæc lupatria prouidet omnia; &, vbi non putes, eſt ſicca & ſobria bonorum conſiliorum. Tantum auri vides; eſt tamen malæ linguæ pica puluinaris: Quem amat, amat: quem non amat, non amat. Ipſe Trimalcio fundos habet, qua milui volant Numorum numos. Argenti in oſtiarij illius cella, plus iacet, quam quiſquam

in fortunis habet: Familia vero babæ! babæ! non me hercules puto, decimam partem eſſe, quæ dominum ſuum nouit. Ad ſummam quemuis ex iſtis babæcalis, in rutæ folium coniiciet. Nec eſt quod putes illum quicquam emere; omnia domi naſcuntur: lana, credræ, piper. lac gallinaceum ſi quæſieris, inuenies. Ceterum parum illi bona lana naſcebatur. Arietes à Tarento emit, & eos curauit in gregem. Mel Atticum vt domi naſceretur, apes ab Athenis iuſſit afferri. obiter & vernaculæ, quæ ſunt meliuſculæ, à Greculis fient. Ecce intra hos dies ſcripſit, vt illi ex India ſemen boletorum mitteretur; nam Mulam quidem nullam habet, quæ non ex onagro nata ſit. Vides tot culcitras? Nulla, non aut conchiliatum, aut coccineum tomentum habet, tanta eſt animi beatitudo! Reliquos autem collibertos eius, caue contemnas. valde ſuccoſi ſunt. Vides illum, qui in imo imus recumbit? hodie ſues octingenta poſſidet; de nihilo creuit: ſolebat collo modo ſuo, ligna portare. Sed quomodo dicunt? ego nihil ſcio: ſed audiui, quomodo Incuboni pileum rapuiſſet, & theſaurum inuenit. Ego nemini

inuideo, ſi qua Deus dedit: Eſt tamen ſub alapa, & non vult ſibi male. Itaque proxime, cum hoc Titulo proſcripſit. C. POMPEIVS DIOGENES EX KALENDIS IVLIIS COENACVLVM LOCAT. IPSE ENIM DOMVM EMIT. Quid ille, qui libertini loco iacet? quam bene ſe habuit! non impropero. Ille ſextertium ſuum vidit decies; ſed male vacillauit. Non puto illum capillos liberos habere; nec mehercules, ſua culpa; (ipſo enim, homo melior non eſt) ſed libertorum ſceleratorum, qui omnia ad ſe fecerunt. Scito autem ſociorum ollam male feruere: & vbi ſemel res inclinata eſt, Amici de medio. Et quam honeſtam Negotiationem exercuit, quod illum ſic vides exe...? libitinarius fuit. Solebat ſic cœnare, quomodo Rex, apros gauſapatos opera piſtoria, viſcocos, piſtores. Plus vini ſub menſa effundebatur, quam aliquis in cella habet. Phantaſia, non homo. Inclinatis quoque rebus ſuis, cum timeret, ne creditores illum conturbare exiſtimarent, hoc titulo cautionem proſcripſit: IVLIVS PROCVLVS AVCTIONEM FACIET RERVM SVPERVACVARVM. Interpellauit tam dulces fabulas Trimalcio; nam iam ſublatum erat

ferculum, hilareſque conuiuæ vino ſermonibuſque publicatis, operam cœperant dare. Is ergo reclinatus in cubitum, Hoc vinum, inquit, vos oportet ſuaue faciatis. Piſces natare oportet. Rogo, me putatis illa cœna eſſe contentum, quam in theca repoſitorij videratis? *ſic notus Vlyxes?* Quid ergo eſt? oportet etiam inter cœnandum Philologiam noſſe. Patrono meo oſſa bene quieſcant, qui me hominem inter homines voluit eſſe. Nam mihi nihil noui poteſt afferri, ſicut ille feri culuſta mel habuit praxim. Cælus hic, in quo duodecim Dij habitant, in totidem ſe figuras conuertit; & modo fit Aries. Itaque quiſquis naſcitur illo ſigno, multa pecora habet, multum lanæ: caput præterea durum, frontem expudoratam, cornu acutum. Plurimi hoc ſigno ſcholaſtici naſcuntur, & Arieti illi. Laudamus vrbanitatem Mathematici. Itaque adiecit. Deinde totus Cælus Taurulus fit. Itaque tunc calcitroſi naſcuntur, & bubulci, & qui ſe ipſi paſcunt. In Geminis autem naſcuntur bigæ, & boues, & colei, & qui vtroſque parietes linunt. In Cancro ego natus ſum; ideo multis pedibus ſto, & in mari, & in ter-

ra multa poſſideo. Nam Cancer, & hoc & illoc quadrat: Et ideo iamdudum nihil ſuper illum poſui, ne Geneſim meam premerem. In Leone cataphagi naſcuntur, & imperioſi. In Virgine, Mulieres, & fugitiui, & compediti. In Libra, laniones, & vnguentarij, & quicumque aliquid expediunt. In Scorpione, Venenarij, & percuſſores. In Sagittario, Strabones, qui holera ſpectant, lardum tollunt. In Capricorno, Ærumnoſi, quibus præ mala ſua, cornua naſcuntur. In Aquario, copones, & cucurbitæ. In Piſcibus, Obſonatores & Rhetores. Sic Orbis vertitur, tamquam Mola: & ſemper aliquid mali facit, vt homines aut naſcantur, aut pereant. Quod autem in medio, ceſpitem videtis, & ſuper ceſpitem fauum, nihil ſine ratione facio. Terra mater eſt in medio, quaſi ouum, corrotundata: & omnia bona in ſe habet, tamquam fauus. Sophos, vniuerſi clamamus, & ſublatis, manibus ad Camaram, iuramus Hipparchum Aratumque, comparandos illi homines non fuiſſe; Donec aduenerunt Miniſtri, ac Tolaria propoſuerunt toris, in quibus Retia erant picta, ſubſeſſoreſque cum venabulis, & totus venationis

apparatus. Nec dum ſciebamus, quo mitteremus ſuſpiciones noſtras; cum extra Triclinium clamor ſublatus eſt ingens: & ecce Canes laconici, etiam circa Menſam diſcurrere cœperunt. Secutum eſt hos Repoſitorium, in quo poſitus erat primæ magnitudinis Aper, & quidem pileatus, è cuius dentibus, ſportellæ dependebant duæ, palmulis textæ: Altera Caryotis, altera Thebaicis repleta. Circa autem minores Porcelli, ex copto placentis facti, quaſi vberibus imminerent, Scropham eſſe poſitam ſignificabant, & hi quidem Apophoreta fuerunt. Ceterum ad ſcindendum aprum, non ille Carpus acceſſit, qui altilia lacerauerat; ſed Barbatus ingens, faſciis cruralibus alligatus, & Alicula ſubornatus polymita, ſtrictoque venatorio cultro; latus apri vehementer percuſſit; ex cuius plaga turdi euolauerunt. Parati aucupes cum arundinibus fuerunt, & eos circa triclinium volitantes momento exceperunt. Inde, cum ſuum cuique iuſſiſſet referri Trimalcio, adiecit: Etiam videte, quam porcus ille ſiluaticus, totam comederit glandem. Statim Pueri ad Sportellas acceſſerunt, quæ pendebant è dentibus, Thebaicaſque, &

Caryotas ad numerum, diuiſere cœnantibus. Interim ego, qui priuatum habebam ſeceſſum in multas cogitationes diductus ſum: Quare Aper pileatus intraſſet. Poſtquam itaque omnis bacaluſias conſumpſi: duraui interrogare illum Interpretem meum, Quid me torqueret. At ille: Plane etiam hoc, ſeruus tuus indicare poteſt. Non enim Ænigma eſt; ſed res aperta. Hic Aper, cum heri ſummam cœnam vindicaſſet, à conuiuiis dimiſſus: Itaque hodie tamquam libertus in conuiuium reuertitur. Damnaui ego ſtuporem meum, & nihil amplius interrogaui, ne viderer nunquam inter honeſtos cœnaſſe. Dum hæc loquimur, Puer ſpecioſus, vitibus hederiſque redimitus, modo Bromium, interdum Lyæum, Euchiumque confeſſus, Calathiſco vuas circumtulit, & Poemata domini ſui, acutiſſima voce traduxit. Ad quem ſonum conuerſus Trimalcio: Dionyſe, inquit, liber eſto. Puer detraxit pileum Apro, capitique ſuo impoſuit. Tum Trimalcio rurſus adiecit: Non negabitis me, inquit, habere Liberum patrem. Laudauimus dictum Trimalcionis, & circumeuntes Puerum ſane perbaſiamus. Ab hoc fer-

culo Trimalcio ad Iaſmum ſurrexit. Nos libertatem ſine Tyranno nacti, cœpimus inuitare conuiuarum ſermones; Clamat itaque primus, cum pataracina popoſciſſet; Dies, inquit, nihil eſt: dum verſas te, nox fit: Itaque nihil eſt melius, quam de cubiculo recta in Triclinium ire. Et mundum frigus habuimus: vix me balneus calfecit; tamen calda potio veſtiarius eſt. Staminatas duxi, & plane matus ſum; vinum mihi in cerebrum abiit. Excepit Seleucus fabulæ partem: Et ego, inquit, non cotidie lauor; Baliſcus enim fullo eſt. Aqua dentes habet, & cor noſtrum cotidie liqueſcit; ſed, cum mulſipultarium obduxi, frigori læcaſim dico; Nec ſane lauare potui, fui enim hodie in funus. Homo bellus, tam bonus Chryſantus animam ebuliit: modo modo me appellauit: videor mihi cum illo loqui. Hei eſt, Hei! Vtres inflati ambulamus; minores quam muſcæ. ſinis tamen aliquam virtutem habent: Nos non pluris ſumus, quam bullæ. Et quid ſi non abſtinax fuiſſet? quinque dies aquam in os ſuum non coniecit, non micam panis, tamen abiit. At plures medici illum perdiderunt, imo ma-

gis malus fatus; Medicus enim nihil aliud eſt, quam animi conſolatio. Tamen bene elatus eſt, vitali lecto, ſtragulis bonis: planctus eſt optime. manumiſit aliquot: etiam ſi maligne illum plorauit vxor. Quid ſi non illam optime accepiſſet? Sed mulier, miluinum genus. Nemini nihil boni facere oportet: æque eſt enim ac ſi in puteum conjicias. Sed antiquus amor carcer eſt. Moleſtus fuit Phileros, qui proclamauit: Viuorum meminerimus: Ille habet, quod ſibi debebatur: Honeſte vixit, honeſte obiit. Quid habet quod queratur? Abax ſecreuit, & paratus fuit quadrantem de ſtercore mordicus tollere. Itaque creuit, quidquid creuit, tamquam fauus. Puto me hercules illum reliquiſſe ſolida centum, & omnia in numis habuit. De re tamen ego verum dicam, qui linguam caninam comedi. Duræ buccæ fuit, linguoſus, Diſcordia non homo. Frater eius fortis fuit, amicus amico, manu vncta, plena menſa, & inter initia malam Parram pilauit. Sed recorrexit coſtas illius, prima vindemia: vendidit enim vinum quantum ipſe voluit: Et, quod illius mentum ſuſtulit, hereditatem accepit, ex qua plus

inuolauit, quam illi relictum eſt. Et ille Stips, dum fratri ſuo iraſcitur; neſcio cui Terræ filio, patrimonium legauit. Longe fugit, quiſquis ſuos fugit. Habuit autem Oracularios ſeruos, qui illum peſſum dederunt: Nunquam autem recte faciet, qui cito credit; vtique homo negotians: Tamen verum, quod frunitus eſt, quam diu vixit: cui datum eſt, non cui deſtinatum. Plane Fortunæ filius, in manu illius plumbum, aurum fiebat. Facile eſt autem, vbi omnia quadrata currunt. Et quod putas illum annos ſecum tuliſſe ſeptuaginta, & ſupra: Sed corneolus fuit, ætatem bene ferebat, niger tamquam coruus. Noueram hominem olim oliorum, & adhuc ſalax erat. Non me hercules illum puto in domo canem reliquiſſe. Imo etiam puellarius erat: omnis Mineruæ homo, nec improbo; hoc ſolum enim ſecum tulit. Hæc Phileros dixit; illa Ganymedes: Narrat is, quod nec ad Cœlum, nec ad Terram pertinet; cum interim nemo curat, quid Annona mordet. Non mehercules hodie buccam panis inuenire potui; & quomodo ſiccitas perſeuerat? iam Annum eſurio. Ædilibus male eueniat, qui cum piſto-

ribus colludunt. ſerua me, ſeruabo te. Itaque populus minutus laborat, nam iſti maiores maxillæ, ſemper Saturnalia agunt. O ſi haberemus illos Leones, quos ego hic inueni, cum primum ex Aſia veni! Illud erat viuere. Similia Sicilia interiores, & laruas, ſic iſtos peridopabant, vt illis Iuppiter iratus eſſet. Sed memini Saſinium, tunc habitabat ad arcum veterem me puero, Piper, non homo. Is quacumque ibat terram adurebat; ſed rectus, ſed certus, amicus amico, cum quo audacter poſſes in tenebris micare. In curia autem, quomodo ſingulos vel pilabat, tractabat, nec ſcemas loquebatur: ſed dilectum cum ageret; Porro in Foro, ſic illius vox creſcebat, tamquam tuba. Nec ſudauit vnquam, nec expuit. Puto enim, neſcio quid Aſia Dis habuiſſe. Et quam benignus reſalutare, Nomina omnium reddere, tamquam vnus de nobis. Itaque illo tempore Annona, pro luto erat. Aſſe panem quem emiſſes, non potuiſſes cum altero deuorare; nunc oculum bubulum vidi maiorem. Hei, Hei quotidie hæc colonia retrouerſus creſcit, tamquam coda vituli. Sed quare non habemus Ædilem

trium Cauniarum, qui ſibi mauult aſſem, quam vitam noſtram. Itaque domi gaudet: plus in die Numorum accipit, quam alter Patrimonium habet. Iam ſcio vnde acceperit denarios mille aureos; ſed, ſi nos coleos haberemus, non tantum ſibi placeret. Nunc populus eſt domi leones, foras vulpes; Quod ad me attinet iam Pannos meos comedi, & ſi perſeuerat hæc Annona, Caſulas meas vendam. Quid enim futurum eſt, ſi nec Dij, nec homines eius Coloniæ miſerentur? Ita meos fruniſcar, vt ego puto omnia illa Ædilibus fieri. Nemo enim Cœlum Cœlum putat: Nemo ieiunium ſeruat: Nemo Iouem pili facit: Sed omnes opertis oculis bona ſua computant. Antea Stolatæ ibant, nudis pedibus in Cliuum, paſſis capillis, mentibus puris; & Iouem aquam exorabant: Itaque ſtatim vrceatim plovebat, aut tunc, aut numquam; & omnes ridebant, vt Dij tamquam mures. Itaque Dij pedes lauatos habent: quia nos Religioſi non ſumus, Agri iacent. Oro te, inquit Echion centenarius, melius loquere. Modo ſic, modo ſic, inquit. Ruſticus varium Porcum perdiderat. quod hodie non eſt,

cras erit; ſic vita truditur. Non me hercules patria melior dici poteſt, ſi homines haberet: Sed laborat hoc tempore, nec hoc ſua. Non debemus delicati eſſe: vbique medius Cœlus eſt. Tu, ſi alicubi fueris, dices hic Porcos coctos ambulare. Et ecce habituri ſumus munus excellens inter duo, die feſta, familia non laniſtitia, ſed plurimi liberti. Et Titus noſter magnum Animum habet, & eſt caldicer, ebrius: aut hoc, aut illud erit. Quod vtique, nam illi domeſticus ſum, non eſt mixcix. Ferrum optimum daturus eſt, ſine fuca: Carnarium in medio, vt Amphitheatrum videat. Et habet, vnde relictum eſt illi ſeſtertium trecenties: deceſſit illius Pater male: vt quadringenta impendat, non ſentiet Patrimonium illius, & ſempiterno nominabitur. Iam Manios aliquot habet, & mulierem eſſedariam, & diſpenſatorem Glyconis, qui deprehenſus eſt, cum Domina ſua delectaretur: Videbis populi rixam inter Zelotypos, & Amaſiunculos. Glyco autem, ſeſtertiarius homo, diſpenſatorem ad Beſtias dedit. Hoc eſt, ſe ipſum traducere. Quid ſeruus peccauit, qui coactus eſt facere? Magis illa ma-

tella digna fuit, quam Taurus iactaret? ſed qui Aſinum non poteſt, ſtratum cædit. Quid autem Glycon putabat Hermogenis filiam, vnquam bonum exitum facturam? Ille miluo volanti, poterat vngues reſecare. Colubra reſtem non parit. Glyco, Glyco dedit ſuas: Itaque, quandiu vixerit, habebit ſtigma, nec illam niſi Orcus delebit. Sed ſibi quiſque peccat. Sed ſubolfacio, quod nobis epulum, daturus eſt Mammea, binos denarios mihi, & meis: quod ſi hoc fecerit, eripiat Norbano totum fauorem. Scias oportet, plenis velis hunc vinciturum. Et reuera, quid ille nobis boni fecit? Dedit gladiatores ſeſtertiarios, iam decrepitos, quos ſi ſufflaſſes, cecidiſſent: Iam meliores beſtiarios vidi. Occidit de lucerna equites: putares eos Gallos gallinaceos: alter burdubaſta: alter loripes: tertiarius: mortuus pro mortuo, qui habet neruia præciſa. Vnus alicuius flaturæ fuit Thrax, qui & ipſe ad Dictata pugnauit. Ad ſummam, omnes poſtea ſecti ſunt, adeo de magna turba adhebete acceperant, plane fugæ meræ. Munus tamen, inquit, tibi dedi: Et ego tibi plodo. Computa, & tibi plus do, quam ac-

cepi : manus manum lauat. Videris mihi Agamemnon dicere: Quid iſte argutat moleſtus? Quia tu, qui potes loqui, non loquere. Non es noſtræ faſciæ, & ideo Pauperorum verba derides. Scimus te præ Literis, fatuum eſſe. Quid ergo eſt? Aliqua die, te perſuadeam; vt ad villam venias, & videas Caſulas noſtras: Inueniemus quod manducemus: Pullum, oua. Belle erit, etiam ſi omnia, hoc Anno tempeſtas diſſipare parauit; inueniemus ergo vnde ſaturi fiamus. Etiam tibi Diſcipulus creſcit Cicaro meus, iam quatuor parti dicit; ſi vixerit habebis ad latus ſeruulum. Nam, quidquid illi vacat, caput de Tabula non tollit: ingenioſus eſt, & bono filo, etiam ſi tum naues, morboſus eſt. Ego illi iam tres cardeles occidi, & dixi, quod muſtella comedit. Inuenit tamen alias neruas, & libentiſſime pingit. Ceterum iam Græculis calcem impingit, & Latinas cœpit non male appetere, etiamſi Magiſter eius ſibi placens ſit. Nec vno loco conſiſtit; ſed venit dem Literas! ſed non vult laborare. Eſt & alter, non quidem doctus, ſed curioſus, qui plus docet, quam ſcit. Itaque feriatis diebus, ſolet domum ve-

nire, & quicquid dederis, contentus eſt. Emi ergo nunc Puero aliquot libras rubricatas, Quia volo illum, ad Domus rationem, aliquid de iure guſtare. Habet hæc res panem. Nam literis ſatis inquinatus eſt: Quod ſi reſilierit; deſtinaui illum, Artificij docere, aut conſtreinum, aut Præconem; aut certe Cauſidicum, quod illi auferre non poſſit niſi Orcus. Ideo illi cotidie clamo: Primigeni, crede mihi, quicquid diſcis, tibi diſcis. Vides Phileronem Cauſidicum, ſi non didiciſſet, hodie famem à labris non abigeret. Modo modo, collo ſuo circumferebat onera venalia: nunc etiam aduerſus Norbanum ſe extendit. Literæ theſaurum eſt, & Artificium nunquam moritur. Eiuſmodi Fabulæ vibrabant, cum Trimalcio intrauit, & deterſa fronte vnguento, manus lauit, ſpacioque minimo interpoſito: Ignoſcite mihi (inquit) Amici, multis iam diebus venter mihi non reſpondit, nec Medici ſe inueniunt: Profuit mihi tamen Maleicorum, & tæda, ex aceto. Spero tamen iam ventrem, pudorem ſibi imponit; alioquin circa ſtomachum mihi ſonat, putes Taurum; Itaque, ſi quis veſtrum voluerit

ſua rem cauſa facere: Non eſt, quod illum pudeat. Nemo noſtrum ſolide natus eſt. Ego nullum puto tam magnum tormentum eſſe, quam continere. Hoc ſolum vetare, ne Iouis poteſt. Rides Fortunata? quæ ſoles me nocte deſomnem facere. Nec tamen in Triclinio vllum vetui facere, quod ſe iuuet. Et Medici vetant continere: Vel, ſi quid plus venit, omnia foras parata ſunt: Aqua, laſſant, & cetera minutalia; Credite mihi, anathimias is, ſi in cerebrum it, & in toto corpore fluxum facit; Multos ſcio, ſic periiſſe, dum nolunt ſibi verum dicere. Gratias agimus liberalitati indulgentiæque eius, & ſubinde caſtigamus crebris potiunculis, riſum. Nec adhuc ſciebamus, nos in medio lautitiarum, quo aiunt, diuo laborare: Nam cum mundatis ad Symphoniam Menſis, tres albi ſues in Triclinium adducti ſunt capiſtris & tintinabulis culti: quorum vnum, bimum Nomenculator eſſe dicebat: Alterum trimum: tertium vero iam ſenem. Ego putabam Petauriſtarios intraſſe, & Porcos, ſicut in Circulis mos eſt, Portenta aliqua facturos. Sed Trimalcio expectatione diſcuſſa: Quem, inquit, ex eis vul-

tis in cœnam ſtatim fieri? Gallum enim gallinaceum, Penthiacum, & eiuſmodi nænias Ruſtici faciunt: mei Coci etiam vitulos, eno cocto ſolent facere. Continuoque Cocum vocari iuſſit; & non expectata electione noſtra, maximum natu iuſſit occidi. Et clara voce: Ex quota Decuria es? cum ille ſe ex quadrageſima reſpondiſſet: Emptitius, inquit, an domi natus es? Neutrum, inquit Cocus; ſed teſtamento Panſæ, tibi relictus ſum. Vide ergo, ait, diligenter ponas; ſi non, te iubebo in Decuriam viatorum coniici. Et quidem cocum, potentia admonitum, in culinam obſonium duxit. Trimalcio autem, miti ad nos vultu, reſpexit: Et vinum, inquit, ſi non placet, mutabo; vos illud oportet bonum faciatis. Deorum beneficio non emo: Sed nunc quicquid ad ſaliuam facit, in ſuburbano naſcitur eo, quod ego adhuc non noui. Dicitur confine eſſe Tarracinenſibus & Tarentinis. Nunc coniungere agellis, Siciliam volo, vt cum Africam libuerit ire, per meos Fines nauigem. Sed narra tu mihi Agamemnon, quam Controuerſiam hodie declamaſti. Ego autem ſi Cauſas non ago; in diuiſione tamen Lite-

ras didici, & ne me putes Studia faſtiditum, tres Bibliothecas habeo: vnam Græcam, alteram Latinam. Dic ergo, ſi me amas, periſtaſin Declamationis tuæ. Cum dixiſſet Agamemnon: Pauper, & diues inimici erant; ait Trimalcio, Quid eſt pauper? Vrbane, inquit Agamemnon, & neſcio quam Controuerſiam expoſuit. Statim Trimalcio: Hoc, inquit, ſi factum eſt, Controuerſia non eſt: Si factum non eſt, nihil eſt. Hæc aliaque, cum effuſiſſimis proſequeremur laudationibus: Rogo, inquit, Agamemnon mihi cariſſime: Numquid duodecim Ærumnas Herculis tenes, aut de Vlyſſe fabulam: Quemadmodum illi Cyclops, pollicem poricino extorſit? Solebam hæc ego puer apud Homerum legere. Nam Sibyllam quidem Cumis, ego ipſe oculis meis vidi, in ampulla pendere; & cum illi pueri dicerent: Sibylla tethilis; reſpondebat illa, Apothan in helo. Nondum efflauerat omnia, cum Repoſitorium cum Sue ingenti Menſam occupauit. Mirari nos celeritatem cœpimus, & iurare ne Gallum quidem gallinaceum, tam cito percoqui potuiſſe; tanto quidem magis, quod longe maior nobis porcus vi-

debatur eſſe, quam paulo ante Aper fuerat. Deinde magis, magiſque Trimalcio intuens eum: Quid? Quid, inquit, Porcus hic, non eſt exenteratus? Non me hercules eſt. Voca, voca Cocum in medio. Cum conſtitiſſet ad menſam cocus triſtis, & diceret ſe oblitum eſſe exenterare. Quid oblitus? Trimalcio exclamat: Putes illum piper, & cuminum non conieciſſe? deſpolia. Non fit mora: deſpoliatur Cocus, atque inter duos tortores mœſtus conſiſtit. Deprecari tamen omnes cœperunt, & dicere: Solet fieri; Rogamus mittes; poſtea ſi fecerit, Nemo noſtrum pro illo rogabit. Ego crudeliſſimæ ſeueritatis, non potui me tenere; ſed inclinatus ad aurem Agamemnonis: Plane, inquam, hic debet ſeruus eſſe nequiſſimus. Aliquis obliuiſceretur Porcum exenterare? Non mehercules illi ignoſcerem, ſi piſcem præteriſſet. At non Trimalcio, qui relaxato in hilaritatem vultu: Ergo, inquit, quia tam malæ memoriæ es, palam nobis illum exentera. Recepta Cocus tunica, cultrum arripuit, Porcique ventrem hinc atque illinc, timida manu ſecuit. Nec mora, ex plagis ponderis inclinatione creſcentibus,

bus, tomacula cum botulis effuſa ſunt. Plauſum, poſt hoc automaton, Familia dedit, & Gaio feliciter conclamauit: Nec non Cocus potione oneratus eſt, etiam argentea corona, poculumque in lance accepit Corinthia: quam cum Agamemnon propius conſideraret, ait Trimalcio: Solus ſum, qui vera Corinthia habeam. Expectabam, vt pro reliqua inſolentia, diceret ſibi vaſa Corintho afferri. Sed ille melius: Et forſitan, inquit, quæris, quare ſolus Corinthia vera poſſideam? quia ſcilicet Ærarius, à quo emo, Corinthus vocatur: Quid eſt autem Corinthium, niſi quis Corinthum habeat? Et, ne me putetis neſapium eſſe, valde bene ſcio, vnde primum Corinthia nata ſint. Cum Ilium captum eſt, Annibal homo vafer, & magnus Scelio, omnes Statuas æneas, & aureas, & argenteas in vnum rogum congeſsit, & eas incendit; factæ ſunt in vnum Æra miſcellanea. Ita ex hac maſſa Fabri ſuſtulerunt, & fecerunt catilla, & paropſides, ſtatuncula. Sic Corinthia nata ſunt ex omnibus in vnum; Nec hoc, nec illud. Ignoſcetis mihi quid dixero: Ego malo mihi vitrea. Certe nolunt. Quod ſi non frangerentur;

mallem mihi quam aurum, nunc autem vilia ſunt. Fuit tamen faber, qui fecit phialam vitream, quæ non frangebatur. Admiſſus erga Cæſarem eſt; cum ſuo munere: Deinde fecit reporrigere Cæſari, & illam in pauimentum proiecit. Cæſar non pote validius, quam expauit. At ille ſuſtulit phialam de terra: colliſa erat, tamquam vaſum æneum. Deinde martiolum de ſinu protulit, & phialam cito belle correxit. Hoc facto putabat ſe coleum Iouis tenere. Vtique poſtquam illi dixit. Nunquid alius ſcit hanc condituram vitreorum? Vide modo. Poſtquam negauit, iuſsit illum Cæſar decollari: Quia enim ſi ſcitum eſſet; Aurum pro luto, haberemus. In Argento plane ſtudioſus ſum. Habeo ſcyphos vrnales plus minus, quemadmodum Caſſandra occidit filios ſuos, & pueri mortui iacent, ſicuti vere putes. Habeo Capidem, quam reliquit Patronus meus; vbi Dædalus Nioben in equum Troianum includit. Nam hemerotis pugnaſſent petraitis in poculis. Habeo omnia ponderoſa; meum enim Intelligere, nulla pecunia vendo. Hæc dum refert, Puer calicem proiecit; ad quem reſpiciens Tri-

malcio: Cito, inquit, Te ipſum cæde, quia nugax es; ſtatim Puer demiſſe labari. At ille: Quid me, inquit, rogas? tamquam ego tibi moleſtus ſim. Suadeo à te impetres, ne ſis nugax. Tandem ergo exoratus à nobis, miſſionem dedit Puero. Ille dimiſſus circa menſam percucurrit, & Aquam foras, vinum intro clamauit. Excipimus vrbanitatem iocantis, & ante omnes Agamemnon, qui ſciebat, quibus meritis reuocaretur ad cœnam. Ceterum laudatus Trimalcio hilarius bibit, etiam ebrio proximus. Nemo, inquit, veſtrum rogat Fortunatam meam, vt ſaltet? Credite mihi, cordacem nemo melius ducit: atque ipſe erectis ſupra frontem manibus. Syrum hiſtrionem exhibebat, concinente tota Familia: Madeia, Perimadeia; & prodiiſſet in medium, niſi Fortunata ad aurem acceſsiſſet: &, credo, dixerit: Non decere grauitatem eius, tam humiles ineptias. Nihil autem tam inæquale erat: Nam modo, ad Fortunatam ſuam reuertebatur, modo ad Naturam. Et plane interpellauit ſaltationis libidinem Actuarius, qui tamquam vrbis Acta recitauit. VII. Kal. Sextiles, in prædio Cumano, quod eſt

Trimalcionis, nati ſunt pueri XXX, puellæ XL: Sublata in Horreum ex area, tritici millia modium quingenta: Boues domiti quingenti. Eodem die Mithridates ſeruus in crucem actus eſt: Quia Gai noſtri Genio male dixerat. Eodem die in arcam relatum eſt, quod collocari non potuit, Seſtertium centies. Eodem die incendium factum eſt, in hortis Pompeianis, ortum nocte ex Ædibus villici. Quid? inquit Trimalcio, Quando mihi Pompeiani horti empti ſunt? Anno priore, inquit Actuarius, & ideo in Rationem nondum venerunt. Excanduit Trimalcio: & Quicumque, inquit, mihi Fundi empti fuerint, niſi intra ſextum menſem ſciero, in Rationes meas inferri veto. Iam etiam edicta Ædilium recitabantur: & Saltuariorum teſtamenta, quibus Trimalcio cum Elogio, exheredabatur. Iam nomina villicorum: & repudiata a circumitore Liberta, in Balneatoris contubernio deprehenſa: & Atrienſis, Baias relegatus. Iam reus factus Diſpenſator: & iudicium inter Cubicularios actum. Petauriſtarij autem tandem venerunt: Baro inſulſiſsimus, cum ſcalis conſtitit, puerumque iuſſit per gradus,

& in ſumma parte odaria ſaltare: Circulos deinde ardentes tranſire, & dentibus amphoram ſuſtinere. Mirabatur hæc ſolus Trimalcio, dicebatque ingratum artificium eſſe. Ceterum duo eſſe in rebus humanis, quæ libentiſſime ſpectaret, Petauriſtarios, & Cornices: reliqua animalia, Cromataricas meras eſſe: Nam & Comœdos, inquit, emeram, & malui illos Attellam facere, & Choraulem meum iuſſi Latine cantare. Cum maxime, hæc dicente Gaio, puer Trimalcionis delapſus eſt. Conclamauit Familia, nec minus Conuiuæ, non propter hominem tam perditum, cuius etiam ceruices fractas libenter vidiſſent: Sed propter malum exitum cœnæ, ne neceſſe haberent alienum mortuum plorare. Ipſe Trimalcio cum grauiter ingemuiſſet, ſuperque brachium tamquam læſum, incubuiſſet; concurrere Medici, & inter primos, Fortunata crinibus paſsis, cum ſcypho; miſeramque ſe atque infelicem proclamauit. Nam puer quidem, qui ceciderat, circumibat iamdudum pedes noſtros, & Miſsionem rogabat. Peſsime mihi erat, ne his precibus, periculi aliquid cataſtropha quæreretur: Nec enim adhuc ex-

ciderat cocus ille, qui oblitus fuerat, porcum exenterare. Itaque totum circumſpicere Triclinium cœpi, ne per parietem automaton aliquod, exiret; vtique poſtquam ſeruus verberari cœpit, qui brachium Domini contuſum, alba potius, quam conchiliata, inuoluerat lana. Nec longe aberrauit ſuſpicio mea: in vicem enim cœnæ, venit decretum Trimalcionis, quo Puerum iuſsit liberum eſſe, ne quis poſſet dicere, tantum virum eſſe a ſeruo, liberatum. Comprobamus nos factum, & quam in præcipiti Res humanæ eſſent, vario ſermone garrimus. Ita, inquit Trimalcio, non oportet hunc caſum ſine Inſcriptione tranſire; ſtatimque codicillos popoſcit, & non diu, cogitatione diſtorta, hæc recitauit:

Quod non expectes, ex tranſuerſo fit:
Et ſuper nos Fortuna negotia curat.

Diſticon Trimalcionis eſt, cum Elego ſuo:

Quare da nobis, vina falerna puer.

Ab hoc Epigrammate cœpit Poëtarum eſſe mentio, diuque ſumma Carminis penes Mopſum Thracem, memorata eſt; donec Trimalcio: Rogo, inquit, Magiſter, Quid putas inter Ciceronem, &

Publium intereſſe? Ego alterum puto, diſertiorem fuiſſe: alterum honeſtiorem. Quid enim his melius dici poteſt?

Luxuriæ ritu Martis marcent mœnia
Tuo palato clauſus pauo naſcitur,
Plumato amictus auro Babylonico:
Gallina tibi Numidica, tibi Gallus ſpado,
Ciconia etiam grata, peregrina, hoſpita,
Pietaticultrix, gracilipes, crotaliſtria,
Auis exul hiemis, titulus tepidi temporis,
Nequitiæ nidum in cacabo fecit meo.
Quo margarita cara, tribacca Indica?
An vt Matrona ornata phaleris pelagiis,
Tollat pedes, indomita in ſtrato extraneo?
Smaragdum ad quam rem, viridem, pretioſum vitrum?
Quo Carchedonios optas ignes lapideos,
Niſi vt ſcintillent? probitas eſt carbũculos,
Æquum eſt inducere nuptam ventum textilem,
Palam proſtare nudam in nebula lunæ.

Quod autem, inquit, putamus ſecundum Literas, difficillimum eſſe artificium? Ego puto Medicum & Numularium. Medicus, qui ſcit, quid Homunciones intra præcordia ſua habeant, & quando Febris veniat. Etiam ſi illos odi peſſime, qui mihi iubent ſæpe Anatinam parari.

Numularius, qui per argentum æs videt. Nam mutæ beſtiæ laborioſiſſimæ, boues, & oues. Boues, quorum beneficio panem manducamus : Oues, quia lana illæ nos glorioſos faciunt, & facinus indignum eſſet ſi aliquis ouillam tunicam haberet: Apes enim ego diuinas beſtias puto, quæ mel vomunt, etiamſi dicuntur, illud a Ioue afferre. Ideo autem pungunt, quia vbicumque dulce eſt, ibi & acidum inuenies. Iam etiam Philoſophos de negotio deiiciebat, cum Pittacia in ſcypho circumferri cœperunt. Puerque ſuper hoc poſitus officium, Apophoreta recitauit, Argentum ſceleratum. Allata eſt perna, ſupra quam acetabula erant poſita, ceruical, offla, colaris. Allata eſt ſeriſapia, & contumelia ærophragiæ ſæledatæ ſunt, & cenſus cum malo; porri, & perſica; flagellum, & cultrum: accepit paſſeres & muſcarium, vuam paſſam, & mel Atticum; cœnatoria, & forenſia; offlam, & tabulas: accepit canalem, & pedalem: lepus, & ſolea eſt allata : muræŋam & literam, murem cum rana alligatam, faſcemque betæ. Diu riſimus. Sexcenta huiuſmodi fuerunt, quæ iam ceciderunt memoria

mea. Ceterum Aſcyltos intemperantis licentiæ, cum omnia, ſublatis manibus eluderet, & vſque ad lacrimas rideret; vnus ex conlibertis Trimalcionis, excanduit: is ipſe, qui ſupra me diſcumbebat: &, Quid rides, inquit, berbex? An tibi non placent lautitiæ Domini mei? Tu enim beatior es, & conuiuare melius ſoles? Ita Tutelam huius loci habeam propitiam, vt ego, ſi ſecundum illum diſcumberem, iam illi balatum duxiſſem. Bellum pomum, qui rideat alios: Lariſuga neſcio quis nocturnus, qui non valet lotium ſuum. Ad ſummam, ſi circumminxero illum, neſciet qua fugiat. Non me hercule, ſoleo cito feruere, ſed in molli carne, vermes naſcuntur. Ridet? Quid habet, quod rideat? Nunquid pater fœnum emit? Lana, eques Romanus es? Et ego Regis filius. Quare ergo ſeruiuiſti? Quia ipſe me dedi in ſeruitutem, & malui Ciuis Romanus eſſe, quam Tributarius: & nunc ſpero me ſic viuere, vt nemini iocus ſim. Homo inter homines ſuos, capite aperto, ambulo: aſſem ærarium nemini debeo: Conſtitutum, habui nunquam: Nemo mihi in foro dixit, Redde quod debes: Glebulas emi:

lamellulas paraui: viginti ventres paſco, & canem: Contubernalem meam redemi, ne quis in illius manus tergeret. Mille denarios pro capite ſolui. Seuir gratis factus ſum. Spero ſic moriar, vt mortuus non erubeſcam. Tu autem, tam laborioſus es, vt poſt te non reſpicias? In alio pedicellum vides: In te ricium non vides? Tibi ſoli ridiculi videmur? Ecce magiſter tuus, homo maior natu: placemus illi. Tu læticuloſus, nec muneema arguta ſuaſus fictilis: Imo lorus in aqua, lentior, non melior: Tu beatior es, bis prandebis cœna. Ego fidem meam malo, quam Theſauros. Ad ſummam, quiſquam me bis popoſcit. Annis quadraginta ſeruiui: Nemo tamen ſcit, vtrum ſeruus eſſem, an liber: Et puer capillatus in hanc Coloniam veni; adhuc Baſilica non erat facta: Dedi tamen operam, vt Domino ſatisfacerem, homini mali iſto & dignitoſſo, cuius pluris erat vnguis, quam Tu totus es: & habebam in domo, qui mihi pedem opponerent hac, illac: Tamen, Genio illius gratias, enataui. Hæc ſunt vera: Athlanam in ingenuum naſci tam facile eſt, quam accedere iſtoc. Quid nunc ſtupes, tamquam Hircus merculia?

Poſt hoc dictum, Gyton, qui ad pedes ſtabat, riſum iam diu compreſſum, etiam indecenter effudit. Quod cum animaduertiſſet aduerſarius Aſcylti, flexit conuicium in puerum: & Tu autem, inquit, etiam rides, cepa pitrata? O Saturnalia! Rogo, menſis December eſt? Quando viceſimam numeraſti? Quid faciat crucis offla, coruorum cibaria? Curabo iam tibi Iouis iratus ſit, & iſti, qui tibi non imperat. Ita ſatur pane fiam, vt ego iſtud cum liberto meo dono; alioquin iam tibi de præſentiarum reddidiſſem. Bene nos habemus, aut iſti genge, qui tibi non imperant. Plane qualis dominus, talis & ſeruus. Vix me teneo, & ſum natura calidus: Cicer eius cum cæpi matrem meam, dupondij non facio: recte videbo te ſtu**: publicum mus: Imo terræ tuber. nec ſurſum nec deorſum non creſco, niſi Dominum tuum in rutæ folium, non coniecit. Nec tibi par ero, licet me hercules, Iouem Olympium clames, curabo longe, tibi ſit comula iſta betalis, & Dominus dupondiarius. Recte venies ſub dentem: aut ego non me noui, aut non deridebis, licet barbam auream habeas. Satuna tibi irata ſit,

curabo, & qui te primus de cetero defecit. Non didici geometras, cretica, & alogias menias: ſed lapidarias literas ſcio. Partes centum dico ad æs, ad pondus, ad numum. Ad ſummam, ſi quid vis, ego & tu, ſponſiunculam exi defero Lana. Iam ſcies Patrem tuum mercedes perdidiſſe. Quamuis & Rhetoricam ſcio: ecce quidem vobis longe venio, late venio, ſolue me. Dicam tibi, qui de nobis currit, & de loco non mouetur: Qui de nobis creſcit, & minor fit. Curris, ſtupes, ſatagis, tamquam mus in matella. Ergo aut tace, aut meliorem noli moleſtare, qui te natum non putat, niſi ſi me iudicas anulos buxeos curare, quos amicæ tuæ inuolaſti. Occuponem propitium, eamus in forum, & pecunias mutuemur. iam ſcies hoc ferrum fidem habere. Vah bella res eſt volpi. ſuda. ita lucrum faciam, & ita bene moriar, aut populus per exitum meum iuret, niſi te toga vbique peruerſa, fuero perſecutus. Bella res & iſte, qui te hæc docet, Mufrius non Magiſter. Didicimus; dicebat enim Magiſter: ſunt veſtra ſalua: Recta domum: caue circumſpicias: caue maiorem maledicas: aut numera mappalia.

Nemo dupondum euadit. Ego, quod me ſic vides, propter artificium meum, Diis gratias ago. Cœperat Aſcyltos reſpondere conuicio: ſed Trimalcio delectatus colliberti eloquentia: Agite, inquit, ſcordalias de medio; ſuauiter ſit potius: & tu Hermeros, parce Adoleſcentulo: ſanguen illi feruet. Tu melior eſto. Semper in hac re, qui vincitur, vincit. Et tu, cum eſſes capo coco coco, atque cor non habeas. Simus ergo, quod melius eſt, a primitis hilares, & Homeriſtas ſpectemus. Intrauit Factio ſtatim, haſtiſque ſcuta concrepuit. Ipſe Trimalcio in puluino conſedit: & cum Homeriſtæ Græcis verſibus colloquerentur, vt inſolenter ſolent: Ille canora voce Latine legebat librum. Mox ſilentio facto: Scitis, inquit, quam Fabulam agant. Diomedes, & Ganymedes, duo Fratres fuerunt: horum ſoror, erat Helena. Agamemnon illam rapuit, & Dianæ ceruam ſubiecit. Ita nunc Homerus dicit, quemadmodum inter ſe pugnent Troiani, & Parentini. Vicit ſcilicet, & Iphigeniam filiam ſuam Achilli dedit vxorem. Ob eam rem Aiax inſanit, & ſtatim Argumentum explicabit. Hæc vt

dixit Trimalcio, clamorem Homeriſtæ ſuſtulerunt, interque Familiam diſcurrentem, vitulus in lance clunaria elixus, allatus eſt, & quidem galeatus. Secutus eſt Aiax, ſtrictoque gladio, tanquam inſaniret, concidit, ac modo verſa, modo ſpuma geſticulatus; mucrone fruſta collegit, mirantibuſque, vitulum partitus eſt. Nec diu mirari licuit tam elegantes ſtrophas: Nam repente Lacunaria ſonare cœperunt, totumque Triclinium intremuit. Conſternatus ego exſurrexi, & timui ne per Tectum Petauriſtarius aliquis, deſcenderet. Nec minus reliqui conuiuæ mirantes, erexere vultus, expectantes quid noui de Cælo nuntiaretur. Ecce autem deductus e Lacunaribus ſubito Circulus ingens, de Cupa videlicet grandi excuſſus demittitur, cuius per totum orbem Coronæ aureæ, cum alabaſtris vnguenti, pendebant. Dum hæc Apophoreta iubemur ſumere, reſpiciens ad menſam, Iam illic Repoſitorium cum Placentis aliquot, erat poſitum, quod medium Priapus à piſtore factus, tenebat, Gremioque ſatis amplo, omnis generis poma & vuas ſuſtinebat, more vulgato. Auidius ad pompam, manus por-

reximus, & repente noua Ludorum remiſſio, hilaritatem ſic refecit. Omnes enim placentæ, omniaque poma, etiam minima vexatione contacta, cœperunt effundere crocum, & vſque ad nos moleſtus humor, accedere. Rati ergo ſacrum eſſe periculum, tam religioſo apparatu perfuſum; conſurreximus altius, & Auguſto patri Patriæ, Feliciter, diximus. Quibuſdam tamen, etiam poſt hanc venerationem, poma rapientibus, & ipſas mappas impleuimus. Ego præcipue, qui nullo ſatis amplo munere, putabam me onerare Gytonis ſinum. Inter hæc, tres Pueri candidas ſuccincti tunicas, intrauerunt: Quorum duo Lares bullatos ſupra menſam, poſuerunt: vnus pateram vini circumferens, Dij propitij, clamabat. Aiebat autem, vnum Cerdonem: alterum Felicionem; tertium Lucronem vocari. Nos etiam veram Imaginem ipſius Trimalcionis, cum iam omnes baſiarent, erubuimus præterire.

Poſtquam ergo omnes bonam Mentem, bonamque Valetudinem ſibi optarunt: Trimalcio ad Nicerotem reſpexit: & Solebas, inquit, ſuauius eſſe in conuictu; neſcio quid nunc taces, nec mu-

tis. Oro te, ſic Felicem me videas; Narra illud, quod tibi vſu venit. Niceros delectatus affabilitate Amici: Omne me, inquit, lucrum tranſeat, niſi iamdudum gaudimonio diſſilio, quod te Talem video. Itaque Hilaria mera ſint, etſi timeo iſtos Scholaſticos, ne derideant. Viderint. Narrabo tamen, quid enim mihi aufert, qui ridet? Satius eſt rideri, quam derideri. Hæc vbi dicta dedit, talem Fabulam exorſus eſt. Cum adhuc ſeruirem, habitabamus in vico anguſto (nunc Gauillæ domus eſt) ibi, quomodo Dij volunt, amare cœpi vxorem Terentij coponis: noueratis Meliſſam Tarentinam, pulcherrimum Baci ballum. Sed ego non mehercule, corporaliter, aut propter res venerias curaui; ſed magis, quod bona, moriar, fuit. Si quid ab illa petij, nunquam mihi negatum fuit. Aſſem ſemiſſem habui: in illius ſinum demandaui, nec vnquam feffellitus ſum huius contubernalis. Ad villam, ſupremum diem obiit. Itaque per ſcutum, per ocream egraginaui quemadmodum ad illam peruenirem. In anguſtiis autem, Amici apparent. Forte Dominus Capuæ exierat ad ſcruta Scita expedienda. Nactus ego occa-

occaſionem, perſuadeo Hoſpitem noſtrum, vt mecum ad quintum milliarium veniat. Erat autem miles fortis, tanquam Orcus apoculanius. Nos circa gallicinia, Luna lucebat tanquam meridie, venimus inter monimenta. Homo meus cœpit ad ſtellas facere: ſed ego cantabundus & ſtellas numero: Deinde vt reſpexi ad comitem; ille exuit ſe, & omnia veſtimenta ſecundum iam poſuit mihi in animo in naſo eſſe. Stabam tamquam mortuus. At ille circum minxit veſtimenta ſua, & ſubito Lupus factus eſt. Nolite me iocari putare; vt mentiar, nullius Patrimonium tanti facio. Sed, quod cœperam dicere: Poſtquam lupus factus eſt, vlulare cœpit, & in Siluas fugit. Ego primitus neſciebam vbi eſſem: Deinde acceſſi, vt veſtimenta eius tollerem: Illa autem, lapidea facta ſunt. Qui mori timore, niſi ego? Gladium tamen ſtrinxi, & mataritata vmbras cecidi, donec ad villam Amicæ meæ, peruenirem. In laruam intraui; pene animam ebulliui. Sudor mihi per bifurcum volabat: oculi mortui: vix vnquam refectus ſum. Meliſſa mea mirari cœpit, quod tam ſero ambularem: &, Si ante, inquit, veniſſes, ſaltem no-

bis adiutaſſes: Lupus enim Villam intrauit, & omnia pecora, tamquam lanius ſanguinem illis miſit. Nec tamen deriſit, etiamſi fugit: Seruus enim noſter lancea collum eius traiecit. Hæc vt audiui, operire oculos amplius non potui, ſed luce clara hac noſtri Domum fugi, tamquam copo copilatus. Et poſtquam veni in illum locum, in quo lapidea veſtimenta erant facta; nihil inueni, niſi ſanguinem. Vt vero domum veni, iacebat Miles meus in lecto, tanquam bouis: & collum illius, Medicus curabat. Intellexi illum verſipellem eſſe, nec poſtea cum illo, panem guſtare potui: Non, ſi me occidiſſes. Viderint, qui de hoc alibi exopiniſſent: Ego ſi mentior, Genios veſtros iratos habeam.

Attonitis admiratione vniuerſis: Saluo, inquit, Trimalcio, tuo ſermone, ſi qua fides eſt, vt mihi pili inhorruerunt: Quia ſcio Niceronem, nihil nugarum narrare. Imo certus eſt, & minime linguoſus: Nam & ipſe vobis, rem horribilem narrabo. Aſinus in tegulis, cum adhuc capillatus eſſem, nam à puero vitam chiam geſſi ipim moſtri delicatus deceſſit, me hercules, margaritum, cacritus,

& omnium numerum. Cum ergo illum Mater miſella plangeret, & nos tum plures in triſtimonio eſſemus: ſubito Strigæ cœperunt. putares canem leporem perſequi. Habebamus tunc hominem Cappadocem, longum, valde audaculum & qui valebat, Iouem iratum tollere. Hic audacter ſtricto gladio, extra oſtium percucurrit, inuoluta manu ſiniſtra curioſe, & Mulierem, tanquam hoc loco ſaluum ſit, quod tango; mediam traiecit. Audimus gemitum, & plane non mentior, ipſam non vidimus. Baro autem noſter introuerſus ſe proiecit in Lectum, & corpus totum liuidum habebat, quaſi flagellis cæſus: Quia ſcilicet illum tetigerat mala manus. Nos cluſo oſtio redimus iterum ad officium: Sed dum mater amplexaret corpus filij ſui, tangit & videt minuciolum de ſtramentis factum: Non cor habebat, non inteſtina, non quicquam: Scilicet iam ſtrigæ puerum inuolauerant, & ſuppoſuerant ſtramentitium vaccatonem. Rogo vos, oportet credatis, ſunt mulieres plus ſciæ: ſunt Nocturnæ, & quod ſurſum eſt, deorſum faciunt. Ceterum baro ille longus, poſt hoc factum, nunquam coloris ſui fuit: Imo poſt pau-

cos dies phreneticus periit. Miramur nos, & pariter credimus, oſculatique menſam rogamus Nocturnas, vt ſuis ſe teneant, dum redimus à cœna. Et ſane iam lucernæ mihi plures videbantur ardere, totumque Triclinium eſſe mutatum, cum Trimalcio: Tibi dico, inquit, Plocrime, nihil narras? nihil nos delectaris? & ſolebas ſuauis eſſe, canturire, belle deuerbia adjicere, Melicam heu, heu! Ab iſtis dulcis carica. Iam, inquit ille, quadrigæ meæ decucurrerunt, ex quo podagricus factus ſum: Alioquin cum eſſem adoleſcentulus, cantando pene phtiſicus factus ſum. Quid ſaltare? quid deuerbia? quid tonſtrinum? quem parem habui, niſi vnum Apelletem? oppoſitaque ad os manu, neſcio quid tetrum exſibilauit: quod poſtea, Græcum eſſe affirmabat. Nec non Trimalcio ipſe, cum tubicines eſſet imitatus, ad Delicias ſuas reſpexit, quem Crœſum appellabat. Puer autem lippus, ſordidiſſimus dentibus, catellam nigram, atque indecenter pinguem, praſina inuoluebat faſcià; panemque ſemiſſem ponebat ſupra Torum: Atque hac nauſea recuſantem ſaginabat. Quo admonitus officio Trimalcio, Scylacem iuſſit adduci, Præ-

ſidium domus, familiæque. Nec mora, ingentis formæ adductus eſt Canis catena vinctus, admonituſque oſtiarij calce, vt cubaret; ante menſam ſe poſuit. Tum Trimalcio iactans candidum panem: Nemo, inquit, in Domo mea, me plus amat. Indignatus puer, quod Scylacem tam effuſe laudaret, Catellam in terra depoſuit; hortatuſque, vt ad rixam properaret: Scylax canino, ſubito, vſus ingenio, teterrimo latratu Triclinium impleuit, margaritamque Crœſi, pæne lacerauit. Nec intra rixam tumultus conſtitit: Sed candelabrum etiam ſupra menſam euerſum, & vaſa omnia cryſtallina comminuit, & oleo feruenti aliquot conuiuas reſperſit. Trimalcio, ne videretur iactura motus, baſiauit Puerum, ac iuſſit ſupra dorſum aſcendere ſuum. Non moratus ille vſus equo, manuque plena ſcapulas eius ſubinde verberauit, interque riſum proclamauit: Bucca, bucca, quot ſunt hic. Repreſſus ergo Trimalcio, camellam grandem iuſſit miſceri, potiones diuidi omnibus ſeruis, qui ad pedes ſedebant, adiecta exceptione: Si quis, inquit, noluerit accipere, caput illi perfunde. interdiu ſeuera, nunc hilaria.

Hanc humanitatem inſecutæ ſunt Matteæ, quarum etiam recordatio me, ſi qua eſt dicenti fides, offendit. Singulæ enim gallinæ altiles, pro turdis circulatæ ſunt, & oua anſerina pileata: Quæ vt comeſſemus ambitioſiſſime nobis Trimalcio petiit: dicens exoſſatas eſſe gallinas. Inter hæc, Triclinij valuas Lictor percuſſit, amictuſque veſte alba, cum ingenti frequentia Commiſſator intrauit. Ego maieſtate conterritus, Prætorem putabam veniſſe. Itaque tentaui aſſurgere, & nudos pedes in terram deferre. Riſit hanc trepidationem Agamemnon, & Contine te, inquit, homo ſtultiſſime. Habinna Seuir eſt, idemque lapidarius, qui videretur monumenta optime facere.

Recreatus hoc ſermone, repoſui cubitum, Habinnamque intrantem cum admiratione ingenti, ſpectabam. Ille autem iam ebrius, vxoris ſuæ humeris impoſuerat manus, oneratuſque aliquot coronis, & vnguento per frontem in oculos fluente, Prætorio loco ſe poſuit, continuoque vinum, & caldam popoſcit. Delectatus hac hilaritate, Trimalcio, & ipſe capaciorem popoſcit ſcyphum, quæſiuitque, quomodo acceptus eſſet? Om-

nia, inquit, habuimus, præter te: oculi enim mei hic erant: & me hercules, bene fuit. Sciſſa lacuum nouendialem ſeruo ſuo miſello, faciebat, quem mortuum manumiſerat. Puto cum vicenſimariis magnam mantiſſam habet. quinquaginta enim millibus, exiſtimant mortuum. Sed tamen ſuauiter fuit, etiam ſi coacti ſumus dimidias potiones, ſupra oſſicula eius effundere. Tamen, inquit, Trimalcio, quid habuiſtis in Cœna? Dicam, inquit, ſi potuero, non tam bonæ memoriæ ſum, vt frequenter nomen meum obliuiſcar. Habuimus tamen in primo porcum poculo coronatum, & circa, ſaucunculum, & gizeria optime facta, & certe betam, & panem autopyrum de ſuo ſibi, quem ego malo, quam candidum: & vires facit, & cum mea re cauſa facio, non ploro. Sequens ferculum fuit Scriblita frigida, & ſupra, mel caldum, infuſum excellens, Hiſpanum. Itaque de Scriblita quidem non minimum edi: De melle me vſque tetigi circa cicer, & lupinum, calue arbitratu, & mala ſingula. Ego tamen duo ſuſtuli, & ecce in mappa alligata habeo, nam ſi aliquid muneris meo Vernulæ non tulero, habe-

bo conuicium. Bene me admonet Domina mea. In proſpectu habuimus vrſinæ fruſtum, de quo cum imprudens Scintilla, guſtaſſet, pæne inteſtina ſua vomuit. Ego contra, plus libram comedi: Nam ipſum aprum ſapiebat: & ſi, inquam, vrſus homuncionem comeſt: Quanto magis homuncio debet vrſum comeſſe? In ſumma habuimus caſeum mollem, & ſapa, & cocleas ſingulas, & cordis fruſta, & epatia in catillis, & oua pileata, & rapam & ſenape, & catillum concagatum, pax palamedes, & in aluco circulata ſunt oxicomina. Vnde quidam, etiam improbiter nos pugno ſuſtulerunt: Nam perna emiſſionem dedimus. Sed narra mihi Gai rogo, Fortunata quare non recumbit? Quomodo noſti illam, inquit, Trimalcio, niſi argentum compoſuerit, niſi reliquias pueris diuiſerit; Aquam in os ſuum, non reiiciet. Atqui, reſpondit Habinnas, niſi illa diſcumbit, ego me apoculo. Et cœperat ſurgere, niſi ſigno dato, Fortunata quater amplius, a tota Familia eſſet vocata. Venit ergo galbino ſuccincta cingillo, ita vt infra ceraſina appareret tunica, & periſcelides tortæ, phœcaſiæque inauratæ. Tunc ſudario

manus tergens, quod in collo habebat, applicat ſe illi Toro, in quo Scintilla Habinnæ diſcumbebat vxor, oſculataque plaudentem: eſt te, inquit, videre. Eo deinde peruentum eſt, vt Fortunata armillas ſuas, craſſiſſimis detraheret lacertis, Scintillæque miranti oſtenderet. Vltimo etiam periſcelides reſoluit, & reticulum aureum, quem ex ſobriiſſa eſſe dicebat. Notauit hæc Trimalcio, iuſſitque afferri omnia: &, Videtis, inquit, Mulieres compedes: ſic nos Barcalæ de ſpoliamur. Sex pondo & ſelibram debet habere: Et ipſe nihilominus, habeo decem pondo armillam, ex milleſimis Mercurij factam. Vltimo etiam, ne mentiri videretur; ſtateram iuſſit afferri, & circulatum approbari pondus. Nec melior Scintilla, quæ de ceruice ſua capſellam detraxit aureolam, quam Felicionem appellabat. Inde duo crotalia protulit, & Fortunatæ inuicem conſideranda dedit: &, Domini inquit, mei beneficio, nemo habet meliora. Quid, inquit Habinnas, excattariſſaſti me, vt tibi emerem fabam vitream? Plane, ſi Filiam haberem, auriculas illi præciderem. Mulieres ſi non eſſent, omnia pro luto

haberemus. Nunc hoc eſt caldum meiere, & frigidum potare. Interim Mulieres ſauciæ inter ſe riſerunt, ebriæque iunxerunt oſcula: Dum altera diligentiam Matri familiæ iactat: Altera delicias, & indulgentiam viri. Dumque ſic cohærent, Habinnas furtim conſurrexit, pedeſque Fortunatæ correctos, ſuper lectum immiſit. An, an, illa proclamauit, aberrante tunica ſuper genua compoſita? Ergo in gremio Scintillæ indecens, imam rubore faciem ſudario abſcondit. Interpoſito deinde ſpatio, cum ſecundas Menſas Trimalcio, iuſſiſſet afferri: Suſtulerunt ſerui omnes Menſas, & alias attulerunt, Scrobemque croco, & minio tinctam ſparſerunt: Et, quod nunquam ante videram, ex lapide ſpeculari puluerem tritum. Statim Trimalcio: Poteram, inquit, hoc ferculo eſſe contentus, ſecundas enim habetis Menſas. Si quid belli habes, affer. Interim puer Alexandrinus, qui caldam miniſtrabat Luſcinias cœpit imitari, clamante Trimalcione ſubinde: Muta. Ecce alius Ludus: Seruus, qui ad pedes Habinnæ ſedebat, iuſſus, credo, à Domino ſuo, proclamauit ſubito, canora voce:

Interea medium Æneas iam claſſe tenebat.

Nullus ſonus vnquam acidior percuſſit aures meas. nam, præter Errantis barbariem; aut abiectum, aut diminutum clamorem, miſcebat Atellanicos verſus; vt tunc primum me etiam Virgilius offenderit. Laſſus tamen, cum aliquando deſiiſſet, adiecit Habinnas: Et nunquid didicit? Sed ego ad Circulatores eum mittendo, audibant. Itaque parem non habet, ſiue Muliones volet, ſiue Circulatores imitari. deſperatus valde ingenioſus eſt. idem ſutor eſt, idem cocus, idem piſtor, omnis muſæ mancipium. Duo tamen vitia habet, quæ ſi non haberet, eſſet omnium nummorum: Recutitus eſt, & ſtertit. Namque Strabonus eſt, non curo, ſicut Venus ſpectat, ideo nihil tacet: vix oculo mortuo vnquam illum emit retentis denariis. Interpellauit loquentem Scintilla, & Plane, inquit, non omnia artificia Serui nequam narras: Agaga eſt, at curabo ſtigma habeat. Riſit Trimalcio, & Adcognoſco inquit, Cappadocem, nihil ſibi defraudit: & mehercules, laudo illum, hoc enim nemo parentat: Tu autem Scintilla, noli zelotypa eſſe. Crede mihi, & vos nouimus. Sic me ſaluum

habeatis, Vt ego ſic ſolebam ipſum Ammeam debattuere, vt etiam dominus ſuſpicaretur: Et ideo me in villicationem relegauit. Sed tace linguam, dabo panem. Tanquam laudatus eſſet nequiſſimus Seruus, Lucernam de ſinu fictilem protulit, & amplius ſemihora Tubicines imitatus eſt, ſuccinente Habbina, & inferius labrum manu deprimente. Vltimo, etiam in medium proceſſit, & Modo arundinibus quaſſis, Choraulas imitatus eſt: modo lacernatus cum flagello Mulionum fatumegit; donec vocatum ad ſe, Habbinas baſiauit, potionemque illi porrexit, &, Tanto melior inquit, maſſa dono tibi caligas. Nec vllus, tot malorum finis fuiſſet, niſi Epidipnis eſſet allata, Turdis iligine, vuis paſſis, nucibuſque fartis. Inſecuta ſunt Cydonia etiam mala ſpinis confixa, vt Echinos efficerent. Et hæc quidem tolerabilia erant, ſi non Ferculum longe monſtruoſius effeciſſet: Vt vel fame, perire malemus. Nam cum poſitus eſſet, vt nos putabamus, anſer altilis, circaque piſces, & omnium genera auium: Inquit Trimalcio: Quicquid videtis hic poſitum, de vno corpore eſt factum. Ego, ſcilicet homo pru-

dentiſſimus, ſtatim intellexi quid eſſet: Et reſpiciens Agamemnonem: Mirabar, inquam, niſi omnia iſta defricta ſunt, aut certe de luto. Vidi Romæ Saturnalibus, eiuſmodi Cœnarum imaginem fieri. Nec dum finieram ſermonem, cum Trimalcio ait: Ita creſcam Patrimonio, non corpore; vt iſta Cocus meus de porco fecit. Non poteſt eſſe pretioſior homo. Volueris: de bulla faciet piſcem: de lardo palumbum, de perna turturem, de colæpio gallinam. Et ideo, ingenio meo, impoſitum eſt illi Nomen belliſſimum,.nam Dædalus vocatur. Et quia, bonam mentem habet, attulit illi Romam vnus cultros Norico ferro, quos ſtatim iuſſit afferri: inſpectiſque miratus eſt, & nobis poteſtatem fecit, vt mucronem ad buccam probaremus. Subito intrauerunt duo Serui, tanquam qui rixam ad Locum feciſſent: Certe in loco adhuc amphoras habebant. Cum ergo Trimalcio Ius inter litigantes diceret, neuter ſententiam tulit decernentis: Sed alterius amphoram, fuſte percuſſit. Conſternati nos inſolentia Ebriorum, intentauimus oculos in prælianτes, notauimuſque Oſtrea, pectineſque, e caſtris laben-

tia: Quæ collecta puer, lance circumtulit. Has lautitias æquauit ingenioſus Cocus: In craticula enim argentea, cochleas attulit, & tremula: teterrimaque voce cantauit. Pudet referre quæ ſequuntur: inaudito enim more, Pueri capillati attulerunt vnguentum in argentea pelui, Pedeſque recumbentium vnxerunt: Cum ante crura pedeſque taloſque coronis iunxiſſent. Hinc ex eodem vnguento, in vinarium atque lucernam liquatum eſt infuſum. Iam cœperat Fortunata velle ſaltare: Iam Scintilla frequentius plaudebat quam loquebatur, cum Trimalcio: Permitto, inquit, Philargiro, & Carrioni, & ſi Praſimanus es famoſus, dic & Monophilo contubernali tuo, diſcumbat. Quid multa? pæne de Lectis deiecti ſumus: adeo totum Triclinium Familia occupauerat. Certe ego notaui, ſuper me poſitum cocum, qui de porco anſerem fecerat, muria, condimentiſque fœtentem. Nec contentus fuit recumbere, Sed continuo Epheſum Tragœdum cœpit imitari, & ſubinde Dominum ſuum ſponſione prouocare, ſi Praſinus, proximis Circenſibus, primam Palmam. Diffuſus hac contentione Trimalcio: Amici, inquit, & Serui

homines ſunt, & æque vnum lactem biberunt: Etiam ſi illos malum fatum oppreſſerit, tamen me ſaluo, cito aquam liberam guſtabunt. Ad ſummam, Omnes illos in Teſtamento meo, manumitto. Philargiro & fundum lego, & contubernalem ſuum. Carrioni quoque Inſulam, & Viceſimam, & Lectum ſtratum: Nam Fortunatam meam heredem facio, & commendo illam omnibus Amicis meis: & Hæc omnia publico ideo, vt Familia mea iam nunc, ſic me amet, tanquam mortuum. Gratias agere omnes Indulgentiæ cœperant Domini, cum ille oblitus nugarum, Exemplar teſtamenti iuſſit afferri, & totum a primo ad vltimum, ingemiſcente Familia, recitauit Reſpiciens deinde Habinnam: Quid dicis, inquit, Amice cariſſime? ædificas Monumentum meum, quemadmodum te iuſſi? Valde te rogo, vt ſecundum pedes Statuæ meæ, catellam pingas & coronas & vnguenta: & petractis omnes pugnas, vt mihi contingat tuo beneficio, poſt mortem viuere. Præterea, vt ſint in Fonte pedes centum: in Agro pedes ducenti. Omne genus enim pomorum volo ſit circa cineres meos, & vinearum largiter. Val-

de enim falſum eſt: Viuo quidem domos cultas eſſe non curari eas vbi diutius nobis habitandum eſt. Et ideo ante omnia, adiici volo. HOC MONVMENTVM HEREDEM NON SEQVATVR.

Ceterum erit mihi curæ, vt Teſtamento caueam, ne Mortuus, iniuriam accipiam: Præponam enim vnum ex Libertis Sepulchro meo cuſtodiæ cauſa: Ne in Monumentum meum, populus cacatum currat. Te rogo, vt Naues etiam in Monumenti mei facias plenis velis euntes: & me in Tribunali ſedentem prætextatum, cum Anulis aureis quinque, & Numos in publico, de ſacculo effundentem: Scis enim, quod in Epulum dedi binos denarios: facias, ſi tibi videtur, & Triclinia. Facies & totum Populum ſibi ſuauiter facientem. Ad dexteram meam pones Statuam Fortunatæ meæ, Columbam tenentem, & Catellam cingulo alligatam, ducat & Cicaronem meum, & amphoras copioſas, gypſatas, ne effluat vinum. Et vnam licet fractam, ſculpas: Et ſuper eam Puerum plorantem. Horologium in medio, vt quiſquis horas inſpiciet velit nolit, Nomen meum legat. Inſcriptio quoque vide diligenter, Si hæc ſatis

tis idonea tibi videtur C. POMPEIVS TRIMALCIO MOECENATIANVS HIC REQVIESCIT. HVIC SEVIRATVS ABSENTI DECRETVS EST: CVM POSSET IN OMNIBVS DECVRIIS ROMÆ ESSE, TAMEN NOLVIT PLVS. FORTIS, FIDELIS, EX PARVO CREVIT. SESTERTIVM RELIQVIT TRECENTIES, NEC VNQVAM PHILOSOPHVM AVDIVIT. VALE ET TV. Hæc vt dixit Trimalcio, flere cœpit vbertim: flebat & Fortunata: flebat & Habinnas: tota denique Familia, tanquam in Funus rogata, lamentatione Triclinium impleuit. Imo iam cœperam etiam ego plorare, cum Trimalcio: Ergo, inquit, cum ſciamus nos morituros eſſe, quare non viuamus? Sic vos felices videam. Coniiciamus nos in balneum, meo periculo non pœnitebit. Sic calet tanquam furnus. Vero, vero, inquit Habinnas, de vna die duas facere, nihil malo, nudiſque conſurrexit pedibus, & Trimalcionem gaudentem ſubſequi. Ego reſpiciens ad Aſcylton: Quid cogitas, inquam? ego enim, ſi videro balneum, ſtatim expirabo. Aſſentemur, ait ille, & dum illi balneum petunt, nos in Turba exeamus. Cum hæc placuiſſent,

ducente per Porticum Gytone, ad Ianuam venimus, vbi Canis catenarius tanto nos tumultu excepit, vt Aſcyltos etiam in Piſcinam ceciderit: Nec non ego quoque ebrius, qui & pictum timueram Canem; dum natanti opem fero, in eundem gurgitem, tractus ſum. Seruauit nos tamen Atrienſis, qui interuentu ſuo, & Canem placauit, & nos trementes extraxit in ſiccum. Et Gyton quidem, iamdudum ſeruatione acutiſſima ſe redemerat à cane: Quicquid enim à nobis acceperat de cœna, latranti ſparſerat, & ille euocatus cibo, furorem ſuppreſſerat. Ceterum cum algentes vtique petiſſemus ab Atrienſe, vt nos extra ianuam emitteret: Erras, inquit, ſi putas te exire hac poſſe, qua veniſti. Nemo vnquam Conuiuarum per eandem Ianuam emiſſus eſt. alia intrant, alia exeunt. Quid faciamus homines miſerrimi, & noui generis Labyrintho incluſi, quibus lauari, iam cœperat notum eſſe? Vltro ergo rogamus, vt nos ad balneum duceret. proiectiſque veſtimentis, quæ Gyton in aditu ſiccare cœpit. Balneum intrauimus, anguſtum ſcilicet, & Ciſternæ frigidariæ ſimile, in qua Trimalcio rectus ſtabat.

Ac ne ſic quidem putidiſſimam ei actionem licuit effugere. Nam nihil melius eſſe dicebat, quam ſine Turba lauari: & eo loco ipſo, aliquando piſtrinum fuiſſe. Deinde, vt laſſatus conſedit, inuitatus Balnei ſono, diduxit vſque ad Cameram os ebrium, & cœpit Menecratis Cantica lacerare, ſicut illi dicebant, qui linguam eius intelligebant. Ceteri conuiuæ circa labrum manibus nexis currebant, & Gingilipho, ingenti clamore exſonabant: Alij autem, aut reſtrictis manibus anulos de pauimento conabantur tollere: aut poſito genu ceruices poſt terga flectere, & pedum extremos pollices tangere. Nos, dum alij ſibi ludos faciunt, in Solio, quod Trimalcioni parabatur, deſcendimus. Ergo ebrietate diſcuſſa, in aliud Triclinium deducti ſumus, vbi Fortunata diſpoſuerat Lautitias ſuas; ita vt ſupra lucernas, æneoloſque piſcatores notauerim: & Menſas totas argenteas, caliceſque circa fictiles inauratos: & vinum in conſpectu Sacco defluens. Tum Trimalcio: Amici, inquit, hodie Seruus meus Barbatoriam facit: Homo, præfiſcini, frugi, & micarius. Itaque Tangomenas faciamus, & vſque in lucem cœnemus.

Hæc dicente eo, Gallus gallinaceus cantauit. Qua voce confuſus Trimalcio, vinum ſub Menſa iuſſit effundi, Lucernamque etiam mero ſpargi. Immo anulum traiecit in dexteram manum, & Non ſine cauſa, inquit, hic Buccinus ſignum dedit: Nam aut incendium oportet fiat: Aut aliquis in vicinia, animam abiicit. Longe à nobis. Itaque quiſquis hunc Indicem attulerit, corollarium accipiet. Dicto citius, de vicinia Gallus allatus eſt, quem Trimalcio iuſſit, vt æno coctus fieret. Laceratus igitur ab illo doctiſſimo coco, qui paulo ante de porco aues, piſceſque fecerat, in cacabum eſt coniectus. dumque Dædalus potionem feruentiſſimam haurit, Fortunata mola buxea, piper triuit. Sumptis igitur matheis, reſpiciens ad familiam Trimalcio: Quid vos, inquit, adhuc non cœnaſtis? Abite, vt Alij veniant ad officium. Subiit igitur alia Claſſis. Et illi quidem exclamauere, Vale Gai: Hi autem, Aue Gai. Hinc primum hilaritas noſtra turbata eſt: Nam cum puer non inſpecioſus, inter nouos intraſſet Miniſtros, inuaſit eum Trimalcio, & oſculari diutius cœpit. *Itaque Fortunata, vt ex quo Ius firmum

approbaret, maledicere Trimalcionem cœpit, & purgamentum dedecuſque prædicare, qui non contineret libidinem ſuam. Vltimo etiam adiecit, Canis. Trimalcio contra confuſus & offenſus conuicio, calicem in faciem Fortunatæ immiſit. Illa tanquam oculum perdidiſſet, exclamauit manuſque trementes ad faciem ſuam admouit. Conſternata eſt etiam Scintilla, trepidantemque ſinu ſuo texit. Imo puer quoque officioſus, vrceolum frigidum ad malam eius admouit, ſuper quem incumbens Fortunata, gemere ac flere cœpit. Contra Trimalcio: Quid enim inquit, Ambubaia non me miſit ſe de machillam illam ſuſtuli: Hominem inter homines feci? At inflat ſe tanquam Rana, & in ſinum ſuum conſpuit: Codex, non Mulier. Sed hic, qui in pergula natus eſt, ædes non ſomniatur. Ita Genium meum propitium habeam, curabo domata ſit Caſſandra caligaria. Et ego homo dipondiarius Seſtertium centies accipere potui. Scis tu, me non mentiri. Agato vnguentaria heri proxime ſeduxit me: & Suadeo, inquit, ne patiaris genus tuum interire. At ego, dum bonatus ago, & nolo videri

lenis : ipſe mihi aſciam in crus impegi. Recte curabo, me vnguibus quæras: &, vt de præſentia intelligas, quid tibi feceris. Habinna, nolo Statuam eius in Monumento meo ponas, ne mortuus quidem, lites habeam. Immo, vt ſciat me poſſe malum dare: Nolo me mortuum baſiet. Poſt hoc fulmen, Habinnas rogare cœpit, vt iam deſineret iraſci: & Nemo, inquit, noſtrum non peccat; homines ſumus non Dij. Idem & Scintilla flens dixit, ac per Genium eius, Gaium appellando, rogare cœpit, vt eſtrangeretur. Non tenuit vltra lacrimas Trimalcio, & Rogo, inquit, Habinna ſic Peculium tuum fruniſcaris: Si quid perperam feci, in faciem meam inſpue. Puerum baſiaui frugaliſſimum: Non propter formam eius, ſed quia frugi eſt. Decem partes dicit, librum ab oculo legit, threcium ſibi de diariis fecit, artiſſelium de ſuo parauit, & duas trullas. Non eſt dignus, quem in oculis feram? ſed Fortunata vetat: Ita tibi videtur fulcipedia? Suadeo bonum tuum concoquas Milua, & me non facies ringentem amaſiuncula; Alioquin experieris cerebrum meum. Noſti me, quod ſemel deſtinaui clauo

trabali fixum eſt. Sed viuorum meminerimus. Vos rogo Amici, vt vobis ſuauiter ſit: Nam ego quoque tam fui, quam vos eſtis, Sed virtute mea ad hoc perueni. Coricillum eſt quod homines facit, cetera, Quiſquilia omnia. Bene emo, bene vendo. Alius alia, vobis dicet. felicitate diſſilio. Tu autem Stertera, etiamnum ploras? iam curabo, Fatum tuum plores. Sed, vt cœperam dicere, ad hanc me Fortunam, frugalitas mea perduxit. Tam magnus ex Aſia veni, quam hic Candelabrus eſt ad Summa. Quotidie me ſolebam ad illum me vri: Et vt celerius roſtrum barbatum haberem, labra de lucerna vngebam. Tamen ad delicias femina ipſimi Domino, annos quatuordecim fui. Nec turpe eſt, quod dominus iubet. Ego tamen, & ipſi meæ Dominæ ſatisfaciebam. Scitis quid dicam. Taceo, quia non ſum de Glorioſis. Ceterum quemadmodum Dij volunt, dominus in Domo factus ſum: Et ecce cœpi ipſimi Cerebellum. Quid multa? coheredem me Cæſari fecit, & accepit patrimonium Laticlauium. Nemini tamen, nihil ſatis eſt. Concupiui negotiari: Ne multis vos morer, quinque Naues ædificaui: onera-

ui Vinum, & tunc erat contra Aurum. miſi Romam. putares me hoc iuſſiſſe. Omnes naues naufragarunt. Factum, non Fabula. Vno die Neptunus Trecenties Seſtertium deuorauit. Putatis me defeciſſe? Non me hercules, mi hæc iactura guſti fuit, tanquam nihil facti. Alteras feci maiores & meliores & feliciores : Vt nemo non me virum fortem diceret. Scis magna Nauis magnam fortitudinem habet. Oneraui rurſus vinum lardum, fabam ſeplaſium mancipia. Hoc loco Fortunata rem piam fecit : Omne enim aurum ſuum, omnia veſtimenta vendidit, & mi Centum aureos in manu poſuit. Hoc fuit peculij mei Fermentum. Cito fio, quod Dij volunt. Vno curſu Centies Seſtertium corrotundaui. Statim redemi Fundos omnes qui Patroni mei fuerant. Ædifico domum. venalicia coemo iumenta. Quicquid tangebam, creſcebat tanquam fauus. Poſtquam cœpi plus habere quam tota Patria mea habet, Manum de tabula. Suſtuli me de Negotiatione, & cœpi Libertos fœnerare. Et ſane nolente me, negotium meum agere exorauit Mathematicus qui venerat forte in Coloniam noſtram, Græculus,

Serapa nomine, conciliator Deorum. Hic mihi dixit etiam ea, quæ oblitus e-ram. abacia & acumi omnia expoſcit. Inteſtina mea nouerat, tantumque-non dixerat, Quid pridie cœnaueram. putaſſes illum ſemper mecum habitaſſe. Rogo Habinna, puto interfuiſti? tu Dominam tuam de rebus illis, feciſti. Tu parum felix in Amicos es. Nemo vnquam tibi parem gratiam refert. Tu latifundia poſſides, Tu viperam ſub ala nutricas. Et cur vobis non dixerim, etiam nunc mi reſtare Vitæ annos triginta, & menſes quatuor, & dies duos? Præterea cito accipiam Hæreditatem. Hæc mihi dicit Fatus meus. Quod ſi contigerit fundos Apuliæ iungere, ſatis Viuus peruenero. Interim dum Mercurius vigilat, ædificaui hanc Domum: vt ſcitis Caſa erat, nunc Templum eſt. Habet quatuor cœnationes, cubicula viginti, porticus marmoratas duas, ſuſum cellationem, cubiculum, in quo ipſe dormio, Viperæ huius ſeſſorium. Hoſtiarij cellam perbonam, Hoſpitium hoſpites capit. Ad ſummam, Scaurus cum huc venit, nuſquam mauoluit hoſpitari, & habet ad Mare paternum Hoſpitium: & multa alia ſunt, quæ ſtatim vobis oſ-

tendam. Credite mihi: Aſſem habeas, aſſem valeas. Habes, habeberis. Sic amicus veſter, qui fuit Rana, nunc eſt Rex. Interim Stiche profer Vitalia, in quibus volo me efferri: Profer & vnguentum, & ex illa amphora guſtum, ex qua iubeo lauari oſſa mea. Non eſt moratus Stichus: ſed & ſtragulam albam, & prætextam in Triclinium attulit, iuſſitque nos tentare, An bonis lanis eſſent confectæ. Tum ſubridens: Vide tu inquit, Stiche, ne iſta Mures tangant, aut Tineæ: Alioquin te viuum comburam. Ego glorioſus volo efferri, vt totus mihi Populus bene imprecetur. Statim ampullam nardi aperuit, omneſque nos vnxit: Spero inquit, futurum, vt æque me mortuum iuuet, tanquam viuum: Nam vinum quidem in Vinarium iuſſit infundi: & Putate vos ait, ad Parentalia mea inuitatos eſſe. Ibat res ad ſummam nauſeam, cum Trimalcio ebrietate turpiſſima grauis, nouum Acroama, Cornicines in Triclinium iuſſit adduci, fultuſque ceruicalibus multis extendit ſe ſupra Torum extremum: & Fingite me, inquit, mortuum eſſe, dicite aliquid belli. Conſonuere Cornicines funebri ſtrepitu. Vnus

præcipue ſeruus Libitinarij illius, qui inter hos honeſtiſſimus erat, tam valde intonuit, vt totam concitaret Viciniam. Itaque Vigiles, qui cuſtodiebant vicinam Regionem, rati ardere Trimalcionis domum, effregerunt ianuam ſubito, & cum aqua & ſecuribus tumultuari ſuo iure, cœperunt. Nos occaſionem opportuniſſimam nacti, Agamemnoni verba dedimus, raptimque tam plane quam ex incendio, fugimus.

FINIS.

SVMMA PRIVILEGII
Regis Chriſtianiſſimi.

CAVTVM *eſt auctoritate Regis, nequis in regno ſuo, aliiſve locis ſuæ ditioni ſubiectis, intra decem proximos annos, librum qui ſic inſcribitur:* PETRONII ARBITRI Fragmentum, *abſque Edmundi Martini Pariſienſis Typographi permiſſu imprimat, aut diuendat, a die publicationis horum exemplarium: qui ſecus fecerit multa indicta, prout amplius in diplomate regio continetur, dato Pariſiis die 3. Octobris 1664. & ſignato* MABOVL.

Prima editio abſoluta fuit die 22. Decembris 1664.

IO. CAÏ TILEBOMENI
ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΙΣ
ET CONIECTVRÆ IN NOVVM
C. Petronii Arbitri FRAGMENTVM.

EN, VIR AMICISSIME, *vocis fidem exoluo; & meas* Ἐπανορθώσεις *atque Conjecturas ad corrupta, luxata aut obſcura Petronii quædam Loca, uti poſtulaſti, jam trado. Has ſi lubet, cuicuimodi ſint, nec enim magnopere duco, tuis Typis mandabis. Sat ſuperque mihi fuerit, ſi in Auctoris iſtius, puræ putæque Latinitatis amaſij, (modò Turnebos, Danieles, Pithœos, Douſas, Scaligeros, & quos non? audiamus) gratiam; ad majora, & ſolidiora excitent Mentes eruditas.*

PAGINA 1. lin. 2. liberæ cœnæ. *Apprimè cœna Trimalcionis Libera dicitur, tum quòd liberum eſſet cuivis accumbere menſa: tum quòd in ea quicquid vellent Conuiua, facerent aut dicerent: illic enim omnimoda & Decembris, quam vocat Horatius, libertas erat.*

Pag. 2. lin. 14. pila praſina. *Optimè. In Fragmento ſeu Satirico C. Petronii Arbitri, jam toties vulgato; vbi hocce Principium* Cœnæ Trimalcionis *habetur*, ſparſiua *ineptè legitur: Quemadmodum & paulò pòſt in eodem malè ſcriptum eſt:* Erat autem venalitium titulis pictum &

ipſe Trimalcio capillatus caduceum tenebat, Mineruáque ducente tenia intrabat. *Quid eſt autem :* Minerua ducente tenia intrabat ? *Itaque rectè in Hoc legitur :* Mineruáque ducente Romam intrabat. *Addam tertium, vbi pag. 7. etiam Hujus, ſcitè ſcribitur.* Allata eſt guſtatio valde lauta. *In vetere verò :* allata eſt guſtatio valde laudata. *Quo nihil eſt ineptius, & alienum magis à re propoſita.*

Pag. 2. lin. 23. decidebant. *meliùs,* deciderant.

lin. 24. miramur. *rectiùs* miraremur.

lin. 26. cubitum ponitis : & quid jam. *Scribendum ita diſtinguendo :* cubitum ponitis. Et quid ? jam Principium cœnæ, &c.

lin. 27. principium cœnæ videtis. *ſcribo.* Principium cœnæ videtis.

Pag. 3. lin. 22. & 23. toto itinere cantauit. *magis appoſitè legeretur,* baſiauit.

Pag. 4. lin. 3. in argentea piſum purgabat. *ſcribe* in argentea lance piſum purgabat.

Pag. 5. lin. 3. ſignum marmoreum poſitum. *dele* poſitum; *vt gloſſema, & vocem inutilem.*

lin. 6. cœpi, Quas in medio. *ſcribe atque ita diſtingue :* cœpi : Quas in medio picturas haberent ?

lin. 7. 8. & 9. ac lenatis gladiatorium munus non licebat multatiam conſiderare : *locus inſigniter deprauatus, quem ita reſtituendum eſſe putarem ;* ac dantes gladiatorium Munus, non licebat multoties conſiderare : *Ne videlicet horror & metus ab inflictis vulneribus & effuſo cruore gladiatorum aſpectantes inceſſeret.*

Pag. 6. lin. 14. in precario auros numerantem. *lego.* in Prætorio aureos numerantem.

Pag. 7. lin. 18. promulſidari. *lege.* promulſidario.

lin. 27. poſita ; & infra craticulam. *ſcribe* poſita ; infra craticulam.

Pag. 8. lin. 9. manus anulum. *ſcribe.* annuſum.

Pag. 10. lin. 2. parapſidem. *lege.* paropſidem.

lin. 10. & 11. dominus Equum inquit Mars amat. *ſcribe :* Dominus ; Æquum inquit, Mars amat.

lin. 12. obiter & fœdiſſimi ſerui minorem nobis æſtum infrequentia ſua faciunt. *Hic certè nuſquam vt te-*

ris quarumcunque Satirici Editionum Petronii, textus orationis conſtabat: Donec nunc tandem, Fragmenti ope Noui iſtius,claritas affulſiſſet,vt Nemo non poteſt aduertere.

lin. 20. He heu inquit, Ergo diutius viuit vinum quàm homuncio! *Pro quibus vetus habet.* Heu inquit. Ergo diutius viuit verum eſt; *Vtrumque quis pariter non videt ab eodem Fonte profectum; Sed Alterum, ſcilicet noſtrum perfectè; Alterum verò, peruersè.*

lin. 22. tangomenas faciamus. *An non* Tingomenas *ſcribendum? crediderim. Hanc eandem loquendi formulam & animum refert Arbiter pag. 67. Quæ ſanè verba non vulgaria ſunt, ſed quid his velit, perſpicuum; ſcilicet illud, quod Græci dicunt in ſuis conuiuiis* κοτλαβίζωιδν, *& quod in ſcribendo curiosè felix Horatius, hæredem, vbi ad plures abieris, pari cum tripudio, liceat dixiſſe; mentis, facturum exſonat.* Od. 14. lib. 2. *Carminum.*

& mero
Tinget pauimentum ſuperbo
Pontificum potiore cœnis.

Pag. 11. lin. 20. Affricanum. *lege.* Affricanam.

Pag. 12. lin. 9. percurrerunt. *lege.* procurrerunt.

Pag. 13. lin. 18. To panta eſt. *leg.* to panta eſt, ſcio. Ad ſummam.

Pag. 14. lin. 7. lana, credræ, piper. *leg.* lana, cedria, piper.

lin. 14. à Græculis fient. *leg.* à Græculis ſient. *Amat quippe Arbiter loqui ſæpe cum veteribus & Caſcis.*

Pag. 15. lin. 2. non vult ſibi male. *legi poſſet:* non vult ſibi melius; *licèt non improbem poſitam lectionem.*

lin. 13. qui omnia ad ſe fecerunt, *meliùs.* à ſe fecerunt.

lin. 16. Et quam honeſtam negotiationem. *ſcribe.* Ec quam honeſtam negotiationem exercuit, &c.

lin. 17. ſic vides exe....? *legerem non invitus.* ſic vides exeri? *vel* extolli, *vel* efferri.

lin. 19. & 20. piſtoria viſcocos piſtores. *lege inquirendo:* vis cocos, piſtores.

Pag. 16. lin. 12. & 13. feci culuſta mel. *lego.* Sophiſta, mellis habuit praxim.

lin. 20. arieti illi. *ſcribo.* arieti illi ſubjecti.

Pag. 17. lin. 26. ac Tolaria propoſuer. *lege.* Toralia præpoſuerunt.

Pag. 18. lin. 11. ex Copto placent. *ſcribes.* ex Copti placent.

lin. 12. vberibus imminerent.*leges.* vberibus imminentes.

lin. 13. ſignificabant & hi quidem. *ſcribendum.* ſignificabant. Et hi quidem.

Pag. 20. lin. 8. mundum frigus. *An non?* multum frigus.

lin. 9. Balneus calefacit. *leg.* Balneum calefecit.

lin. 10. ſtaminatas duxi. *legendum putarem.* ſtaminarias duxi.

lin. 11. matus ſum. *lege cum duplici t,* mattus ſum, *vt habet vetuſtiſſimum Gloſſarium M S. noſtrum Remenſe.*

lin. 13. baliſcus. *Haud mendacem eſſe conjecturam crediderim meam, ſi* baliſcus *vice, legatur* baliſmus.

lin. 22. & 23. quam muſcæ, ſi n i s tamen. *ſcribes.* quam Muſcæ ſumus. Tamen, &c.

Pag. 21. lin. 14. abax ſecreuit. *lego planè.* abace creuit. *An ab aſſe creuit*, vt viro cuidam docto, in mentem venit?*

Pag. 22. lin. 2. ſtips. *lege:* ſtipes, .i. *ſtultus, plumbeus, vel* ſtips. *id eſt: quod Mendicantibus datur, vnde ſtipendium, vt ſcribit Varro.*

lin. 13. & 14. Et quod putas illum annos ſecum tuliſſe ſeptuaginta, &c. *ſcribendum atque diſtinguendum ſic exiſtimo.* Ecquot putas illum annos tuliſſe? ſeptuaginta & ſupra.

lin. 16. & 17. hominem olim oliorum. *An non* oliorum *in locum, rectè ſubſtitueris*, fullonem? *Num potiùs* libidinoſum, *vel* otioſum? *certè non ſine re. Quid enim amabo deſignat id verbi* oliorum?

lin. 19. imò etiam puellarius erat. *Puellarius à verbo puellitari, quod eſt rem cum vetulis. Ah pudor, cur te violem? Non ſum Stoïcus: verecundia litare cogor. An legendum* puellaris, *an* puerarius?

lin. 20. omnis Mineruæ homo nec improbo. *ſic diſtinctio inſtituatur.* omnis Mineruæ homo. Nec improbo.

Pag. 23. lin. 6. 7, & 8. ſimilia Sicilia interiores & laruas, ſic iſtos peridopabant. *non capio. Ex his autem partim verbis, partim ſerie orationis, ita ſenſum elicio.* Similes Sicilia interiores Laruas, ſic perdeſpuebat.

lin. 15. tractabat, nec ſchemas loquebatur; ſed. *lege.* jactabat: ſed ſchemas loquebatur, dilectum cum ꝗ &c.

lin. 19. puto enim neſcio quid Aſia DIs habuiſſe. *ſcribe.* puto eum neſcio quid in Aſia cum DIs habuiſſe.

lin. *vltima.* ſed quare non habemus. *legendum.* ſed quare nos habemus.

Pag. 24. lin. 1. trium Cauniarum .i. *ficuum. Sed, an non* Ciuium Cauniorum? *Caunii autem Cariæ Populi tanta barbarie, tantaque ad ſeruitutem animi propenſione feruntur extitiſſe, vt vitam vel exiguæ mercedi, ſeu lucello poſthaberent. Hincque Prouerbium duceret ſuum Petronius in perſona Phileri; quo ſui temporis Ædiles improbat ac deteſtatur, Exactionis cognomine.*

lin. 6. ſi nos coleos haberemus, *hoc eſt, ſi quid in nobis virilis roboris remaneret:* Si teſticuli vena vlla paterni viueret in nobis. *Quemadmodum loquitur Perſius. Vel vt alibi Auctor hic noſter,* Si quid ingenui ſanguinis haberemus.

lin. 14. fleri. *lege.* fieri.

lin. 23. pedes lauatos habent. *ſcribe.* pedes lanatos habent: *vel potiùs*, laneos. *Parœmia enim vox ipſa eſt.*

Pag. 25. lin. 13. mixcix. *ſcribendum exiſtimo*, micarius.

lin. *vltima.* magis illa matella. *legendum.* magis illa maſtigia digna, &c.

Pag. 26. lin. 8. & 9. nec illam niſi Orcus delebit. *ſcribe.* nec illud niſi Orcus delebit.

lin. 18. jam meliores beſtiarios. *legendum-ne putes.* meliores buſtuarios? *non abnuo tamen*, beſtiarios.

lin. 22. pro mortue. *lege.* pro Marte.

Pag. 27. lin. 5. pauperorum. *nil mutandum: Ita enim loquebantur veteres.*

lin. 7. te perſuadeam. *lege.* tibi perſuadeam. *quanquam etiam tolerabilis ſit hæc ſcriptura.*

lin. 14. parti. *lege.* partes.

lin. 18. & 19. tres cardeles. *ſcribe.* tres Carducles.

lin. 20. inuenit tamen alias neruas. *lege.* inuenit tamen alias neruias.

lin. 25. ſed venit dem literas: ſed non vult laborare. *Sic lege & diſtingue:* petit, dem litteras, ſed non vult laborare.

Pag. 28. lin. 7. aut tonſtreinum. *ſcribe.* aut Tonſtrinam.

lin. 17. theſaurum. *ſcribe.* theſaurus.

lin. 18. ejuſmodi Fabulæ vibrabant. *ſcribe.* ejuſmodi Fabulas vibrabant.

lin. 23. nec Medici ſe inueniunt. *Similis eſt loquendi ratio apud eundem Petronium in Poemate de Mutatione Reipublicæ Romanæ,* Quærit ſe natura, nec inuenit.

lin. 26. ſpero tamen jam ventrem, pudorem ſibi imponit. *ſic lege.* ſpero tamen quod jam venter pudorem ſibi imponat.

lin. *penultima & vltima.* putes Taurum. Itaque *legendum.* putes Taurum mugire. Itaque.

Pag. 29. lin. 5. ne Iouis poteſt. *ſcribe.* ne Iouis quidem poteſt.

lin. 10. aqua, laſſant. *lege.* aqua, lana.

lin. 11. & 12. mihi, anathimias is, ſi in cerebrum it, & in toto corpore. *ſcribe.* mihi anathymiaſis, ſi in cerebrum it; toto corpore, &c.

Pag. 30. lin. 2. penthiacum. *lege.* pentaplum.

lin. 4. eno cocto. *pone.* æno coctos.

lin. 12. ſi non te jubebo. *ita diſtingue.* ſi non, te jubebo.

lin. 14. Et quidem cocum potentia admonitum. *ſcribe.* Tum quidem coquus potentia admonitus.

Pag. 31. lin. 2. tres Bibliothecas habeo. *lege.* duas Bibliothecas habeo.

lin. 16. illi Cyclops pollicem porricino extorſit. *ſcribendum ex Homeri ipſius Odyſſ.* 9. ille Cyclopi Polyphemo oculum extorſit.

lin. 21. Sibylla tethilis. *ſcribe.* τί θέλεις. *Hic, hic eſt vbi videas planè, quod in* Iudicio *antè noſtro attigimus, Ammanuenſem nempe, multos errores infudiſſe in hanc ludicram Petronii Arbitri cœna Trimalcionis Diſpunctionem; vt qui neque Græcè, neque Latinè bene ſcierit.*

lin. 22. apothan in helo. *ſcribe.* ἀποθανεῖν θέλω.

Pag. 32. lin. 26. Porcique ventrem hinc atque illinc timida manu ſecuit. Nec mora ex plagis ponderis inclinatione creſcentibus, tomacula cum botulis effuſa. *Porci iſtius, vt ita vocem, Trojani, qui Trimalcionis menſa apponitur, meminit Ioannes Sariſberienſis Epiſcopus quondam Carnotenſis, Ludouico VII. in Galliis rerum potiunte, Policratici ſui libri octaui, capite ſeptimo. his verbis:* Cœnam Trimalcionis apud Petronium, ſi potes ingredere, & porcum ſic grauidari poſſe miraberis: niſi fortè admirationem multiplex ignota & inaudita luxuria tollat.

Pag. 33. lin. 14. Quid eſt autem Corinthium, niſi quis Corinthum habeat. *lege.* Quid eſt Corinthus, niſi qui Corinthium habeat. *Cæterùm cùm mecum ipſe reputo hunc lo-*

eum Petronii, Atque cum his comparo, quæ Marcus Antonius Muretus enarrat de Ære Corinthio,variar. Lectio. Libri tertii, capite quinto:Libenter, contenderem,hûcillum mentem & oculos aduertiſſe, ac nouum iſtud Fragmentum aliàs conſuluiſſe.

lin. 19. magnus Scelio. *Haud memini me vnquam apud bonos Auctores, quidquam ſimile huic voci viſiſſe. ſic vt arbitrer,vice* Schelio, *ſcribendum eſſe,*Ardelio. *Nam quod de voce* Schetlius *ſomniabat quidam, minus placet.*

Pag. 34. lin. 5. Deinde fecit reporrigere Cæſari. *An ciuilius ſcribendum?* Deinde petiit, vt reporrigeret Cæſar. *Ante hoc tempus, ductilis, & flecti cerei Vitri iſtius Petronii Hiſtoriam, ſtudio & opera Iani Douſa,ex Sariſberienſis Policratico, debebamus. Nunc (quod Majoribus imputare jure poſſumus) nobis ex ipſo Fonte licet haurire.*

lin. 16. quia enim ſi ſcitum eſſet: Aurum, *lego*, quia enim ſi ſcitum eſſet, inquit; aurum.

Pag. 35. lin. 16. ducit: atque ipſe. *ſic diſting.* ducit. Atque ipſe.

Pag. 36. lin. 3. millia modium. *ſcribe cum accentu circumflexo*, millia modiûm.

Pag. 37. lin. 12. dicente Gaio. *ſcribe.* diceret Gaius.

Pag. 39. lin. 18. carbunculos. *lege.* carbunculus.

lin. *vltima.* Anatinam parari. *lege.* Anatinam parare, *id eſt, juſculis ex Anatum carne conficiendis operam impendere. Plutarchus in Catone Majore, notat illum Familiam ſuam, vbi ægrotaret, ex Anatum, palumborum & leporum carne ſalubriter alere conſueuiſſe, quam aiebat* κοῦφον εἶναι καὶ προσφέρειν ἀσθενοῦσι. *In quo etiam Catoni cum Medicis male conueniebat, qui aſſerunt id genus cibi mali eſſe ſucci; durum ac ſtomacho alienum. Niſi repoſueris: Ægrotantibus ideo prodeſſe, quia parum nutriat, nec per copiam Naturæ negotium faceſſat.*

Pag. 40. lin. 2. Nam mutæ. *lego.* Sunt mutæ.

lin. 5.; & facinus. *lege.* Et facinus.

lin. 6. aliquis ouillam eſſet tunicam habet. *legendum putarem.* Aliquis admitteret,ſi ouillam tunicam haberet.

lin. 7. apes enim diuinas Beſtias puto, quæ mel vomunt, etiamſi dicantur illud à Ioue afferre. *Hæc ſi compares cum verbis, quæ velut ex naufragio erepta & malè diſpoſita,*

leguntur in Fragmento veteri & jamdudum vulgato Petronii. Vbi poſtquam dixit: Quod non exſpectas, ex tranſuerſo fit, & ſuper nos Fortuna negotium curat. *ſubdit:* Apes ideo pungunt: Quia vbicumque dulce eſt, ibi & acidum inuenies. Semper in hac re qui vincitur, vincit, &c. *Hæc inquam ſi conferas, non dubitabis profectò prædicare ilicò, non alterius Scriptoris, quàm Hujus ipſius hoc Opuſculum eſſe & haberi debere.*

lin. 16. acitabula, *ſcribe.* acetabula.

lin. 18. æcrophagiæ ſæledatæ ſunt. *An non legendum.* æcrophagiæ ſimul datæ, *vel* acræpalæ?

lin. 26. murenam & literam. *ſcriberem.* murenam accepit & murem, &c.

Pag. 41. lin. 8. conuiuare. *lege.* conuiuari.

lin. 19. fœtum. *lege.* fœnum.

Pag. 42. lin. 8. in te ricium. *ſcribe.* in te ricinum.

lin. 11. munecma. *An non legendum.* Menechma?

lin. 15. ad ſummam, quiſquam me bis popoſcit. *hîc ita mihi legendum videtur.* ad ſummam, non quiſpiam me bis popoſcit.

lin. 22. mali iſto & dignitoſſo. *corrigendus eſt ita hic locus:* magnifico & digniſſimo.

lin. 28. Hircus Merculia? *ſcribe.* Hircus ad Mercurium?

Pag. 43. lin. 5. pirrata. *lege.* pyrrhata.

lin. 13. de præſentiarum. Depræſentiarum, *voce vnica & aduerbialiter ſumpta hoc intelligendum. Sic apud Æmil. Probum, ſeu Cornel. Nepotem: Illum, quem Muretus appellat mundiſſimum & caſtigatiſſimum Scriptorem, in Vita Hannibalis,* inpræſentiarum *ſumitur.* Cum hoc, inquit, exhauſtis jam patriæ facultatibus, cupiunt inpræſentiarum bellum componere, quo valentior poſtea congrederetur. *Et ita Cornelius Tacitus, Aul. Gellius, Alii.*

lin. 17. cicer ejus cum cœpi matrem meam. *ſcribendum.* cicer eius cum cœpi: Matrem meam.

lin. 19. rectè videbo te ſtu** publicum Mus: Imo terræ tuber. nec. *Sic putarim id eſſe legendum.* rectè videbo te ſtupere, publice mus, imò Terræ tuber. Nec

lin. 22. rutæ folium non conjecit nec tibi par. *ſcribas velim.* rutæ folium conjeceris. nec non tibi par.

Pag. 44. lin. 2. & 3. Geometras, Cretica & alogias menias.

lege. Geometriam, Criticen, & alogias meras. *Vbique & veteris & noui hujuſce Fragmenti, ſui ſemper ſimilis exiſtit Petronius, Ætatis ſuæ barbariem ſeu ingenuarum Diſciplinarum contemptum, adeóque Mores ab antiquis mutatos peſſimè, perſequendo atque deprimendo: Illic, poſtquam Eumolpus pulcherrimarum Artium vicem doluit, ita emouetur & quærit:* vbi eſt Dialectica? vbi Aſtronomia? vbi Sapientiæ conſultiſſima via? Quis vnquam venit in Templum, & votum fecit, ſi ad Eloquentiam perueniſſet? Quis ſi Philoſophiæ fontem inueniſſet? Nec mirum: cùm iis omnibus formoſior maſſa auri videretur. &c. *Hic vero, hoc eſt in Nouo, eaſdem Artes ſubſannat Puer ſeu Seruus, atque Geometriam & Criticen; gloriatúrque ſe* lapidarias tantùm ſcire Literas, *parteſque centum ad as dicere, ad pondus, ad nummum. Ita ſcilicet & eo fine ni fallor, fiebat, vti Principis & Amicorum ſuorum vitia laterent,* Literæ enim (*Quemadmodum referebat quidam vir doctus, Majorum Temporibus*) ſunt quædam veluti Specula, quibus Malorum Vita obuerſa atque admota, cùm eſt turpis, flagitioſa, & ſcelerata; talis etiam conſpiciatur. Hoc eos malè habet: Atque hoc potiſſimum nomine Literas & Literatos non modò dente rodunt; verùm etiam omnibus machinis expugnant. Nam viri boni & abſtinentes & juſti & innocentes & integri & puri Literas amant atque amplectuntur: Literatis fauent ac ſuffragantur. Improbi, injuſti, prædones, ſicarii, auari, ſacrilegi, impuri, *Omnes hi metuunt verſus, odère Poëtas,* inquit Horatius. Omnes hi literis & doctis hominibus Bellum inexpiabile ſemper indicunt. Quo magis, *inquit* Tacit. Annal. 4. ſocordiam eorum irridere lubet, qui præſenti potentia credunt extingui poſſe etiam ſequentis æui memoriam. Nam contra punitis Ingeniis, gliſcit auctoritas: Neque ii, qui malè vixerunt, aliud niſi dedecus ſibi, atque Illis gloriam peperêre. *Porro Critice, cujus hic meminit Petronius, ad Grammaticam pertinet: Cujus quidem tres ſunt Partes: prima, τεχνικὴ vocatur: ἱστορικὴ autem ſecunda: tertia ἰδιαιτέρα: Et illa non omnium, ſed pauciorum eſt. Neque in quibuſlibet auctoribus verſatur, ſed in nobiliſſimis; vt alicubi diſputat Eruditorum ocellus, Iuſtus Ioſephus Scaliger.*

lin. 3. lapidarias literas ſcio. *Per* lapidarias literas *quid velit hîc Auctor ſi quærat aliquis, dicam, meo quidem iudicio; nihil aliud nempe, quàm Baſilicas, Domos præclaras, Inſulas, Villas ruſticas, Nummos & ſimilia id genus, illum innuere.*

lin. 6. Ego & tu ſponſiunculam exi defero lana. *Hîc neque pedem neque caput animaduerto. Confuſa omnia. Eritne aliquid lucis, ſi legas?* Exi tu & ego ſponſiunculam defero, Lana. *Qui ἀγχινοίᾳ præpollent vegetiore atque præſentiore, ſummam adhibeant.*

lin. 9. Quamuis & Rhetoricam ſcio. *lege.* neſcio: *Cùm enim certum ſit, vt patet multis apud Petronium, tum in vetere Satirico, cùm in hoc nouo Opuſculo, Trimalcionem odiſſe Philoſophiam, bonas Artes, nobiliaque & illuſtria quæque ingenia: Taleſque ſeruos eſſe, quales Dominos eſſe videmus, vt alicubi refert ipſe Petronius: Nulli non videbitur idonea hæc emendatio noſtra, quantumuis toto à ſcripta lectione diſtet plus cœlo.*

lin. 17. occuponem propitium, eamus. *Primo aſpectu mihi viſus eſt ἀνίατος hic locus: Sed cùm poſtea mente reuoluerem, quanta ſemper fuiſſet Petronio procliuitas ad noua verbà cudenda, ſtatim putaui diſtinctione tantùm leui opus eſſe. ita legendo:* ô Occuponem propitium! eamus.

lin. 19. Muffrius. *Quid verbi ſit Muffrius planè neſcio. An non ejus loco bellè ſubſtitueretur* Meſapus.

lin. 20. res eſt volpi. *ſcribes.* eſt volpes, pro vulpes.

Pag. 45. lin. 1. dupondium. *lege.* dupondius.

lin. 8. ſemper in hac re qui vincitur, vincit. *Quàm benè hîc quadret & aptè locata ſit; atque ex diuerſo in Satirico vetere, quàm malè aberret hæcce Sententia Trimalcionis dum conſidero: mihi nullatenus in animum inducere queo, eruditos fore vnquam, qui negent amœniſſimam pariter & elegantiſſimam illam, quam excutimus, cœna Trimalcionis Deſcriptionem, noſtro Arbitro acceptam eſſe referendam.*

lin. 10. Capo coco coco. *lege.* Capo, coco, cocio, *quam poſtremam vocem habes apud Sextum Pompeium* in Arilator.

lin. 11. habeas. *ſcribe.* habebas.

lin. 12. à primitis. *leg.* à primitus, *eodem modo ac ſuprà* de præſentiarum & in præſentiarum.

Pag. 46. lin. 3. in lance clunaria. *ſcribe.* in lance culinaria.
lin. 7. modo ſpuma. *lege.* modo palma.
lin. 10. lacunaria. *ſcribe.* laquearia.
lin. 24. quod. *lege.* quorum.
Pag. 47. lin. 14. onerare Gytonis ſinum. *ſcribe.* onerare poſſe Gytonis ſinum.
lin. 27. ſuauius eſſe. *lege.* ſuauiorem eſſe.
Pag. 48. lin. 7. ne derideant. *legendum.* ne rideant.
lin. 16. Baci ballum. *puto legendum eſſe.* Bacellum.
lin. 22. ſunt hujus contubernalis. Ad villam. *ſic puto interpungendum.* ſum : Hujus contubernalis ad villam.
lin. 26. per ocream. *ſcribe.* per ocreas.
lin. 25. egraginaui. *lego.* egruminaui. Plaut. Varro. *id eſt, à menſura & recta via diſceſſi, vti interpretatur Georgius Alexandrinus.*
Pag. 49. lin. 4. apoculanius. *Per Antiphraſin hoc dictum exiſtimo ; aut certè demenda eſt particula* a. *Sic vt legendum ſit* Orcus poculanius. *quod non malè à Gallis noſtris verteretur* vn ſac à vin. *Niſi velis hîc ſcribi :* Orcus epulonus, Feſtus in Epolonos.
lin. 10. ſecundum jam poſuit mihi in animo in naſo eſſe. *Senſus nullus. Vnde ſic libenter legerem.* Secundum jam poſuit. Is mihi in animo, in naſo eſſe videbatur.
lin. 21. Mataritata. *Sua tulit etiam Latina lingua, quamuis grauis, fictitia effutitiaque verba : Quæ aliquando quidem lætitiam & animi exhilarationem ſignificabant, vt duobus in locis expreſsè noſter Petronius per voces* MADIA PERIMADIA, *& ſuam* GINGILIPHO *geminatam : Non ſecus ac Plautus, per ſuum* LYRÆ LYRÆ. *Aliquando verò, referunt ſonum, aut imaginem rei, quam gerimus ; & actûs quem agimus : vt cùm tubæ clangorem Ennius, ſuo* TARATANTARA : *& hîc noſter nudum enſem motitando, voce* MATARITATA.
Pag. 50. lin. 2. & omnia pecora tanquam lanius. *ſcribe.* & omnia pecora turbauit, ac tanquam lanius.
lin. 16. & 17. alibi exopiniſſent. *Libenter ex Feſto,* in Poſt liminio, *ſcriberem :* aliter in opinione ſunt,
lin. 22. Niceronem. *ſcribe.* Nicerotem.
lin. 27. Aſinus in tegulis, cum adhuc capillatus eſſem, nam à puero vitam chiam geſſi i p i m moſtri delicatus. *Sic*

diſtinguendum atque legendum eſſe arbitror huncce locum, Aſinus in tegulis. Cùm adhuc capillatus eſſem. (Nam à Puero vitam Chiam geſſi) ipſe noſter delicatus deceſſit, mehercules, margaritum.

Pag. 51. lin. 6. valde audaculum. *repono.* valde audacem.

lin. 22. ſtrigæ. *lege.* Striges : *diſcrimen enim luculentum eſt, referente Scaligero, inter Striges & Strigas, licèt plerique illa confundant & promiſcuè vſurpent.*

Pag. 52. lin. 17. Apelletem. *lege* Apellem. *ſi velis.*

Pag. 53. lin. 22. Bucca, bucca. *arridet mihi :* Buco, buco.

lin. 24. juſſit miſceri. *Conſentaneum magis :* juſſit afferri.

lin. *vltima.* interdiu. *ſcribe.* Interdiu.

Pag. 54. lin. 10. Commiſſator. *lege.* Comeſſator.

Pag. 55. lin. 3. ſciſſa lacuum novendialem ſeruo ſuo. *ſcribes.* Sciſſa, *ſeu potiùs*, Sylla Sacrum nouendiale ſeruo ſuo.

lin. 17. & panem autopyrum de ſuo ſibi, quem ego malo, quàm candidum, & vires facit & cummea re cauſa facio, non ploro. *Locus hic perobſcurus. Vt igitur lucem aliquam illi commodem, ſic legendum puto.* & panem autopyrum quem ego malo, quàm candidum : Hic & vires facit, & cum mea rem cauſa, facio, non ploro. *Fallitur porro hic Habinnas dum putat, viribus comparandis autopyrum panem candido, ſeu ſiligineus ille ſit, ſeu ſimilaceus, præferendum eſſe : contra communem Medicorum omnium ſententiam, qui mordicus tenent non tantæ firmitudinis alimentaria autopyrum eſſe quàm ſit ſiligineus aut ſimilaceus. Confirmat hoc Cornel. Celſus de re Medica,* lib. 2. c. 17. ex tritico firmiſſima ſiligo, deinde ſimila, deinde cui nihil ademptum eſt, (quod αὐτόπυρον Græci vocant) infirmior eſt ex polline, infirmiſſimus cibarius panis. *Ita enim qui laborat in Editis, Celſi locus, ſanandus eſt.*

lin. 6. habet. *ſcribe.* habuit.

lin. 12. ſi potuero non. *lege.* ſi potero : Nam.

lin. 24. De melle me vſque tetigi circa cicer & lupinum, calue arbitratu, & mala ſingula. *Hujus loci eluminationem, otio majore fruentibus, & literarum flumine ampliori inundatis, relinquo.*

Pag. 56. lin. 6. ſapiebat ; & ſi. *ſcribe.* ſapiebat, Et ſi.

lin. 9. ſapa. *ſcribe.* ſapam.

lin. 13. pax, Palamedes, *lucem nullam hic video : ſed ne adhibeo. ampliandum.*

lin. 16. perna emiſſionem. *mendum Typographi ſic tolles.* Pernæ miſſionem.

lin. 23. me apoculo. *Verbum hoc nouum eſt, iuxta cum multis, qua habentur apud Petronium. Quo quidem ſignificatur, recedo à menſis & à poculis. Caterum quid mirum, ſi Romano maximè vigente ſermone auſus ſit*, Signatum præſente nota producere nomen? *Sed obaudio quoſdam hîc aliter ſentire, & de vna voce duas facere, cum Ellipſi, vt loquar cum Grammaticis, nempe Figura, Arbitro noſtro perfamiliari.*

Pag. 57. lin. 12. mulieres. *lege.* mulieris.

lin. 18. circulatum. *hic egregiè falſus ſum, aut vice* circulatum *poni debet*, ſingulorum.

lin. 22. inuicem. *lege.* in vicem.

lin. 25. excattariſaſti. *Verbum Petronii*, .i. *Obtudiſti, catarrhum induxiſti importunis tuis petitionibus. Quidam fortaſſe vellent*, excarnificaſti, *Comicis Poetis verbum familiare :- Aut*, exanimaſti, *tuis ſcilicet querelis.*

Pag. 58. lin. 5. Matrifamiliæ. *ſcribe.* matrisfamiliæ.

lin. 8. correctos. *lege.* collectos.

lin. 9. aberrante tunica. *lego.* aberrat-ne tunica, &c.

Pag. 59. lin. 8. nunquid didicit. *ſcribe.* nunquid aliud didicit?

lin. 10. mittendo, audibant. *An melius.* mittens, bene audiebat.

lin. 17. namque. *ſcribe.* nam quod.

lin. 22. agaga eſt, at. *an potius.* Harpaga eſt. At.

lin. 26. hoc. *ſcribe.* huic.

Pag. 60. lin. 4. ſed tace linguam. *lego.* ſed ten[illegible] linguam.

lin. 18. Turdis iligine. *ſcribo.* Turdis ſiligine.

Pag. 61. lin. 12. colæpio. *ſcribe.* coliphio.

Pag. 62. lin. 17. diſcumbat. *lege.* diſcumbant.

lin. 26. ſi Praſinus proximis Circenſibus primam palmam, *in his procul dubio quidpiam deeſt. Sufficiet-ne ſi legas :* ſi Praſinus ſis, aiebat, nonne proximis Circenſibus primam palmam habebis?

Pag. 64. lin. *penultima.* Inſcriptio quoque, vide diligenter, Si. *probarem magis, vt hic*, Inſcriptionem, *legeretur. licèt poſſit etiam ferri ſcripta lectio ac loquendi modus.*

Pag. 65. lin. 27. Nos in Turba. *an* è Turba? *Quanquam eſt quoque cur non improbem illam ſcriptionem.*

Pag. 67. lin. 26. ſeruus meus Barbatoriam facit. *In optimarum vocum cenſum* Barbatoriæ *dictionem reponunt Gloſſæ veteres bona nota, quam alibi præterea fruſtra quæſieris. Hanc porro, declinante tandem cum Imperio, Linguæ Romanæ proprietate atque nitore, ſequioris Æui ſcriptores* Barbitondio *expreſſerunt. Porro barbatoriam facere idem ſonat ac barbam facere. Ita Plautus vnguentariam, ita Tullius nauiculariam facere, pro vnguenta & naues facere dixerunt. Barbatoriam exercendi ſeu faciendi munus ſerui tantùm implebant apud Romanos. Vt enim apud eos perſonæ ſplendidæ vtebantur ſeruis ad omne genus officii, Pignorio, & T. Popma referentibus ex profeſſo: Sic etiam ad barbam, ex quo Mena venit vrbem, anno* CCCCLIIII. *Vrbis Condita, velut in fine libri 3. R. R. Varro author eſt. Nec debet vox iſta intelligi tantùm de prima barbæ raſura, quæ fiebat quidem ritu exquiſitiore; ſed & de cæteris, quas quoties luberet (lubebat autem ſæpiſſimè) inſtituebant: Præcipuè verò, cùm apud ſuos hoſpitari, aut cum illis aliiſve recumbere, conuiuari atque gaudere volebant.*

lin. 27. Tangomenas. *lege.* Tingomenas, *à tinguendo terram, ſeu pauimentum mero, vt Horatiana pulſat canitque lyra.*

Pag. 69. lin. 16. ſe de machillam illam ſuſtuli: hominem inter homines feci. *ſic reſtituo hunc locum ſanè corruptiſſimum.* ſede maxillam illi ſuſtuli. Hominem inter homines feci.

Pag. 70. lin. 2. curabo me vnguibus. *lege.* curabo ne me vnguibus.

lin. 26. non facies. *lege.* non facias.

Pag. 71. lin. 5. Coricillum eſt quod. *ſcribe.* Corycillum eſt quod.

lin. 8. Tu autem ſtertera. *Hoc quid ſit verbi planè ignoro. Probarem potius:* Tu autem ſtercoraria. *ſeu mauis* Quercera: *Quomodo vocatur febris quartana.* jâctas me, *inquit Lucilius,* vt febris quercera *ſiue* querquera.

lin. 13. ad ſumma. *lege.* ad ſummam.

Pag. 73. lin. 5. abacia & acumi omnia. *lege.* abace & acumine omnia. acumine .i. *ingenii perſpicacitate, vt boni quique loqui amant Auctores.*

lin. 11. viperam ſub ala nutricas. *Ex Phædri, ſcriptoris mehercule perpoliti & Petronio ætate paulo ſuperioris, hoc*